

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΕΤΟΣ ΚΖ' (27)

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 323

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

2005

ΠΑΣΧΑΛΙΕΣ ΜΝΗΜΗΣ

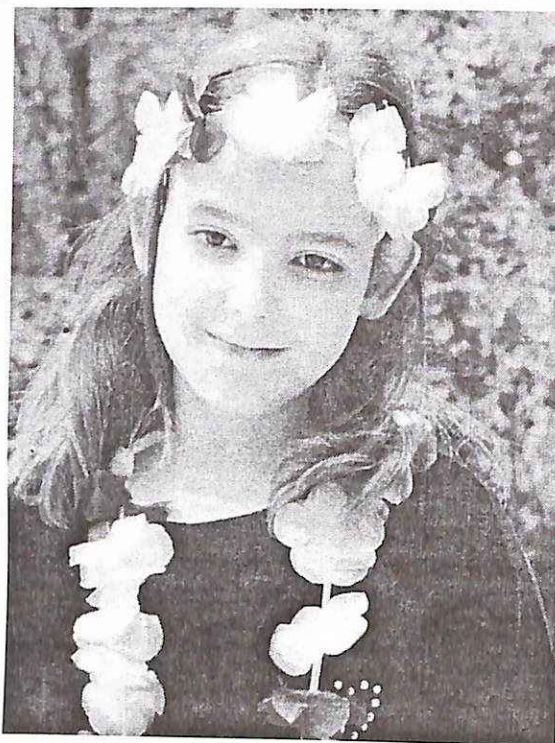

Βιωματικοί συνειρμοί από όμορφες μνήμες κάποιων περασμένων Πασχαλιών, θα γεμίσουν πάσι
τ' απορφανεμένα χωριά μας και τις άδειες —όλο το χρόνο— εκκλησιές μας τούτες τις μέρες.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» περιμένει να καλωσορίσει όλους τους ξενιτεμένους μας
κι εύχεται σ' αυτούς και όλους τους Ζαγορίσιους:

ΚΑΛΟ ΠΑΛΙΟΚΑΙΡΙΣΙΟ ΠΑΣΧΑ
ΣΤΙΣ ΠΑΤΡΟΤΟΝΙΚΕΣ ΕΣΤΙΕΣ
ΤΩΝ ΟΜΟΡΡΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΜΑΣ

Χρονογράφημα**Πασχαλιά και Πρωτομαγιά:
Μια διπλή Ανάσταση!****Σταύρου Συκιώτη**

Μια μικρούλα Ζαγορίσια «Πασχαλιά» με μαγιάτινες γιρλάντες...

παράδοση, που εκφράζονται με ποικίλες μορφές και σχήματα». Αναμφίβολα η Ελληνική Γραμματεία είναι υπερπλούσια και για τα δύο γεγονότα: την

Ανάσταση, με όλο το πριν και μετά σκηνικό της και την Άνοιξη, περίοδο αναβίωσης της φύσης.

Η Λογοτεχνία, σ' όποια της έκφραση –ποίηση, διήγημα, θέατρο κλπ– παρουσιάζει σημαντικό έργο, ανεξάντλητο, αλλά και η Λαογραφία-παράδοση, παράλληλα, παρουσιάζουν πλούσιο περιεχόμενο δρώμενων σ' αυτή την περίοδο.

Φυσικά, δε θα παγιδευτούμε ν' αναφερθούμε σ' αυτά, γιατί η σελίδα μου δεν το επιτρέπει όσο κι' αν θα ήταν περιληπτική η αναφορά μας. Άλλωστε, η Άνοιξη μας αυτοπαρουσιάζεται μόνη της, λακωνικά, δίνοντάς μας το χαρακτηριστικό της στίγμα και μας λέει: «Ποια είμαι 'γω δεν έχω χρεία

να σας πω, καλές κυράδες (σ.σ. απευθύνεται στις άλλες εποχές) με την μόνη μου ευωδιά φανερώνομαι αρκετά».

(Γερ. Μαρκοράς)

Σίγουρα, το Πάσχα με τα δρώμενά του –πριν και μετά την Ανάσταση– επηρεάζει ουσιαστικά τον πνευματικό και ψυχικό μας χώρο, εκφράζοντας με την Ανάσταση του Χριστού την κατανίκηση του θανάτου, δηλ. του ψυχοπνευματικού μας σκότους, στο χώρο του οποίου αναπτύσσονται τα μη ευγενή μας αισθήματα, δηλ. η κακία και το μίσος αντί της αγάπης, η απονία αντί της συμπόνιας κλπ. Παράλληλη και η ευεργετική συμβολή της φύσης, με το δικό της τρόπο. Αναβαπτίζομαστε όταν μας περιλούει το χρυσόφως του ήλιου, μας θρέφει το ζωογόνο οξυγόνο, μας ταξιδεύει ειρηνικά το απαλό γαλάζιο τ' ουρανού και μας ζωογονεί η χλόη και το πράσινο φύλλωμα της εξοχής.

Εύχομαι, σε τούτη τη φετινή συγκυρία, ν' αντλήσουμε το φως της Ανάστασης απ' την πασχαλιάτικη αναμμένη λαμπάδα μας και τη χαρά κι' αισιοδοξία απ' το φως και τα χρώματα της Άνοιξης.

Σ' όλους τους Ζαγορίσιους, γνωστούς και φίλους, εύχομαι: Καλές γιορτές.

(Το «Ζ» μας θα φθάσει στα χέρια σας τις μέρες του Πάσχα).

μπιχλιμπίδια τους, τα παιχνιδάκια, τα ζαχαρωτά τους, μέχρι και το «μαλλί της γριάς».

Χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της «συναξης στο Ζάπειο», όπως παρατήρησα, δεν ήταν η αποκριατική εμφάνιση –που δεν έλειπε– αλλά η φολκλορική παρουσία όλων των διαμερισμάτων της χώρας. Αγόρια και κορίτσια σε πασαρέλα. Όλη η Ελλάδα έδινε το παρόν στο Ζάπειο.

Και το Ζαγόρι! Μπορούσε να λείψει το Ζαγόρι; Όχι! Οι πιτσιρίκες που βλέπετε στη φωτογραφία, το αντιπροσώπευσαν επάξια. Τα κεφαλομάντηλα με τις σταμποτέες κλάρες, οι κεντημένες ποδιές, το Ζαγορίσιο φόρεμα γαρνιρισμένο με σειρές από δαντέλες, έδωσαν το παρόν. Και πάν' απ' όλα «καμάρι», σαν αυτό πώχουν οι «Ζαγορίσιες νέες».

Τη μέρα αυτή στάθηκα τυχερός. Ήταν, μια ακόμη εμπειρία στη ζωή μου.

Κάποιες δικές μας Πασχαλιές

την πιθανή τιμωρία, πολλές φορές τα καναν να χάνουν το κέφι τους.

Γιατί καθώς δεν τα δοκίμαζαν τα ίδια και τα έπαιρναν και μεγαλύτερα «γιατί μεγάλωνε το ποδάρ'» τα χτυπούσαν και τα πλήγιαζαν και κούτσαιναν. Έτσι έβαναν βαμβάκι ή κανένα χαρτόνι από τοιγάρα πίσω γιατί έπρεπε οπωσδήποτε να τα βάλουν στην Ανάσταση και να τα δείξουν.

Για το «με γεια» τα πατούσαν τ' άλλα παιδιά στη μύτη, πολλές φορές περισσότερο του δέοντος με ζήλια. Μόλις γύριζαν στο σπίτι τα πέταζαν κι έβαναν τα παλιά για ν' αρενεύουν (τρέχουν) με ευκολία. Βέβαια τα φτωχότερα σκάνιαζαν (στενοχωριόταν) και μαραίνονταν. Όμως για όλους υπήρχε στο σακούλι κάτι πασκαλιάτικο κι ας ήταν να στερηθούν οι μεγάλοι.

«Το Πάσχα νάχα νάτρωγα κι απόπασκα φουρούσα» λέει ο λόγος που για τα παιδιά και τότε και πάντοτε δεν ισχύει.

Από τα Γιάννινα γυρνούσε «μελίσ' φορτωμένο» βουβιά το σακκούλια τα τσάκια (δισάκια) φτιαγμένα από τραγόμαλο αραδωτά με λάιες, άσπρες και κόκκινες ρίγες.

Για τον καθένα κάτι θα έφερνε, μαντήλια κλαρωτά απ' το Νούσια για τις γυναίκες, ποδιές, πατούνες, πουκάμισα για τα παιδιά, τρίτσα (ψάθινο καπέλο), εσώρουχα.

Έφερνε ακόμα εξάπαντος ψάρια για την Βαίω, τσίμες ή γλίνια και κυπρίνια. Περαισμένα από το κεφάλι στο τρίχινο σκονί κρέμονταν έξω από το σακούλι για να μη μυρίσ'ν.

Οι γυναίκες πάλι είχαν όλο το βάρος του νοικοκυριού τα μπεζιρώματα και τα σουρπετίσματα (ασβεστώματα) από τις καπνιές του χειμώνα. Όλα να κρένουν. Και το πρωί δεν τις κρατούσε το στρώμα. Ωπου να ξυπνήσουν τα παιδιά πετάγονταν για κένα Ζαλίκ' πουρνάρια με τον τοιοκόπο για το γάστρο, τ' Αη Λαζάρ' τα σχολιαρόπαιδα με το Λάζαρο στολισμένο με δάφνες και κυπρία περνούσαν τα σπίτια «Πεσ' μας Λάζαρε τι είδες εις τον Άδη που επιήγες». Γέμιζαν καλούδια οι τσέπες.

Κι' έρχονταν η γιορτή των Βαίων. Οι επίτροποι φρόντιζαν να γεμίσουν τις μεγάλες κανίστρες με κλαδιά δάφνης, ή από την δαφνία της εκκλησίας ή από τα Γιάννινα. Αφού τη διάβαζε ο παπάς έπαιρναν διαλέγοντας νάχει πολλά λουλούδια για να είναι καλή η χρονιά. Γυαίνοντας απ' την εκκλησία χτυπιόταν στο χαγιάτι με τη βάγια λέγοντας: «Πούν' τα βάγια σου καλέ..... ακόμη κλαριά από φράξο με το σάλιο άνοιγαν τρύπες και χαλούσαν τον κόμπο».

Το μεγαλοβδόμαδο περισσεύαν οι δουλειές.

Την Μ. Πέμπτη έβαναν τ' αυγά.

Μάζευαν κρομ'δοφλα ή έδεναν φύλλα από λουλούδια γύρω από τ' αυγό για να βγουν με σχέδια. Τα μάζευαν από καιρό οι μανάδες στο κανίστρι και δεν έδιναν στα παιδιά να φάνε γιατί οι κότες δεν γεννούσαν ολόενα. Το πρώτο αυγό που «μπακάμιζαν» έβαναν το έβαζαν στο εικόνισμα και τ' άλλα τα «μεγαλοπεφτίσια» τα θεωρούσαν ιερώτερα, γι' αυτό τα έδιναν

Της Ελένης Δούβλη

σε ξεχωριστές περιπτώσεις: «Να σ' δώκω κι ένα μεγαλοπεφτίσιο». Ο άντρας θα έσφαζε το κατσίκι το ταγμένο για την Πασχαλιά. Τα βελάσματα εσήκωναν τις παιδικές ψυχές, που καθώς τα τάζαν τις τελευταίες ημέρες για να τα παχύλουν, δεν τ' άφηναν απ' τα χέρια τους. Κι έτσι βέλαζαν κατσίκια και παιδιά μαζί. Αφού στράγγιζε το έβαζαν σε μια πάννη σακούλα και το κρεμούσαν στη μπίμτσα (υπόγειο).

Η γυναίκα μοσχόπλωνε τις αντεριές αφού τις γυρνούσε μ' ένα ξυλίνο ειδικό σουβλί. Μάζευε λάχανα από τον κήπο ή οξωλάχανα –γεμάτες οι ποδιές– και κρομ'δούλια κι μακ'δονή' κι ακόσμο για το τρίμα, κι έβγαζε και μια πλάκα τυρί απ' το καρδόρ'.

Το βράδυ στην εκκλησία, τα δώδεκα ευαγγέλια και ο Εσταυρωμένος. Εξαυλωμένες γυναικείες μορφές από την κούραση το πηρέτιο και τη νηστεία παράστεκαν ολονυχτείες και ξενυχτούσαν το θείο νεκρό.

Τη Μ. Παρασκευή οι νιές στόλιζαν τον επιτάφιο.

Ένταναν το ξυλίνο κουβούκλι με γραβανιές, δαφλάνια κλωνάρια από ανθισμένα δέντρα. Τα παιδαρέλια βοηθούσαν μαζεύονταν απ' τα χωράφια πασκαλομάνις κι άλλα αγριολούλουδα. Τα σκόρπιζαν πάνω στο άγιο πανί και μοσκοβόλουμε η εκκλησία. Ύστερα περνούσαν τρεις φορές σταυρωτά κάτω απ' τον επιτάφιο ακόμη και τα πολύ μικρά που τα οδηγούσε η κυραμάνα για να έχουν την ευλογία του Χριστού.

Το βράδυ γλυκόφωνα, ψαλτάδες συναγωνίζονταν. Η ζωή νάτω Άγιον εστί, με το ξεθωριασμένο γεμάτο στάλες από κερί βιβλιαράκι τον «Επιτάφιο θρήνο» και την καμπάνα να χτυπά λυπητερά στην περιφορά νταν νταν καθώς το ανθρώπινο φωτεινό ποτάμι έκανε τρεις φορές το γύρο της εκκλησίας. Ήταν μέρος της νηστείας, ούτε λαό. Οι γριές έτρωγαν κρασότρυφα και για τα παιδιά σταφίδες και σούκα, και γκόρτζα ξεραμένα στο αποφούρνι με ζάχαρη.

Το Μ. Σάββατο, γυναίκες τοίμαζαν το μοναδικό ζαγορίσιο «τρίμμα με τα εντόσθια και τα λάχανα αλλά και το βραστό και το

ψιμένο και χώρια τ'ν πίτα και το γιαούρτ'.

Οικονόμες καθώς ήταν έκοβαν το κεφάλι και τα κλεισιά (πόδια) για το βραστό. Ήταν το πασχαλινό πρώτο πιάτο για τα ταλαιπωρημένα απ' τη νηστεία του σαρανταήμερου στομάχια.

Το αρνί το έψηναν με πατάτες στο γάστρο ή στη μασίνα όλη νύχτα. Ωσπου να 'ρθουν από την εκκλησία ήταν έτοιμο. Μοσκοβολούσε το χωριό από την τσίκανα των αρνιών κι ο ήλιος από ψηλά απολάμβανε κι αυτός. Κι ύστερα στην Ανάσταση άδεια τα σπίτια, γεμάτες οι εκκλησίες «Χριστός Ανέστη» τσουγκρίσματα αυγών κι ασπασμοί κόκκινα αυγά κι άσπρα καλτσάκια και φιόγκο μεγάλο στα μαλλιά τα κοπελούδια. Οι γυναίκες έλαμπαν με το κλαρωτό μαντήλι και το μερακλίτικο ντύσιμο στο στασίδι οι ηλικιωμένες στο γυναικείο οι νιές. Υποψιφίζουν το λαμπερό βλέμμα τους απ' το καφρασωτό του γυναικονίτη.

Άρταστη απaráμλλη Ζαγορίσια γυναίκα. Τότε που δεν βιαζόταν κανένας.

Ο παπάς κι οι ψαλτάδες με μακρόσυρτες ψαλμωδίες κανοναρχούσαν και τα παιδαρέλια ντυμένα παπαδάκια με τα εξαπτερυγα στα χέρια καμάρωναν όσο κι οι μαννές τους.

Καθώς ράδιζαν οι χωριανοί για τα σπίτια τους έφεγγαν οι δρόμοι από τις αναμμένες λαμπάδες σαν κολοφωτίδες, που ξεκόβονταν σε κάθε σοκάκι για ν' ανάψουν με τ' άγιο φως το καντήλι στο εικόνισμα. Σ' όλη αυτή τη γιορτινή ατμόσφαιρα δέσποζαν οι μορφές του παπά και του δασκάλου. Μόνιμοι κάτοικοι του χωριού κι οι δυο τους με τις φαμίλιες τους μεγάλωναν εκεί και τα δικά τους παιδιά και μοιράζονταν τις χαρές και τις λύπες των χωριανών. Τότε που όλα γίνονταν με «σειρά» και «τάξη» κι η κατανύξη κι η ιερότητα των ημερών περίσσευε. Τότε που δεν βιάζονταν κανένας. Ανήμερα χορό στο μεσοχώρι με το Γρηγόρη στο Τσερβάρι τα «Τακούτσια» στα Κατωσσουδενά και τους Τρακαίους στα Πάνω το Δώτο, το Γιώργο, τον Κώτσιο και τον Χ'στόφορο. Και πανταχού παρών ο έρωτας πλατωνικός ή φανερός με πάντοτε διακριτικός και ντροπιάρης.

Κι ύστερα βιζ'εις (επισκοπείς) και κρασί καινούργιο απ' το βαέν' ζεστές καρδιές κι από καρδιάς ευχές.

Σήμερα όσο μπορούμε οι μεγάλοι ας μεταλάβουμε τα παιδιά και τα εγγόνια μας λέγοντας και κάνοντας εκείνα τα ωραία έθιμά μας. Κι είναι αυτά μέρος του Ζαγορίσιου πολιτισμού μας και δική μας η ευθύνη κι η υποχρέωση να τα διασώσουμε από κάθε ξενόφερτη συνήθεια.

Χ'στός Ανέστη–Χρόνια Πουλ-λά–Να καλοδεχτείς....

Η εντολή ή μάλλον η απαίτηση ήταν κατηγορηματική.

– Αύριο θα πάμε στο Ζάπειο.

– Τι να κάνουμε στο Ζάπειο;

– Πως τι να κάνουμε. Θα είναι όλα τα παιδιά της Αθήνας. Τελευταία Κυριακή της Αποκριάς.

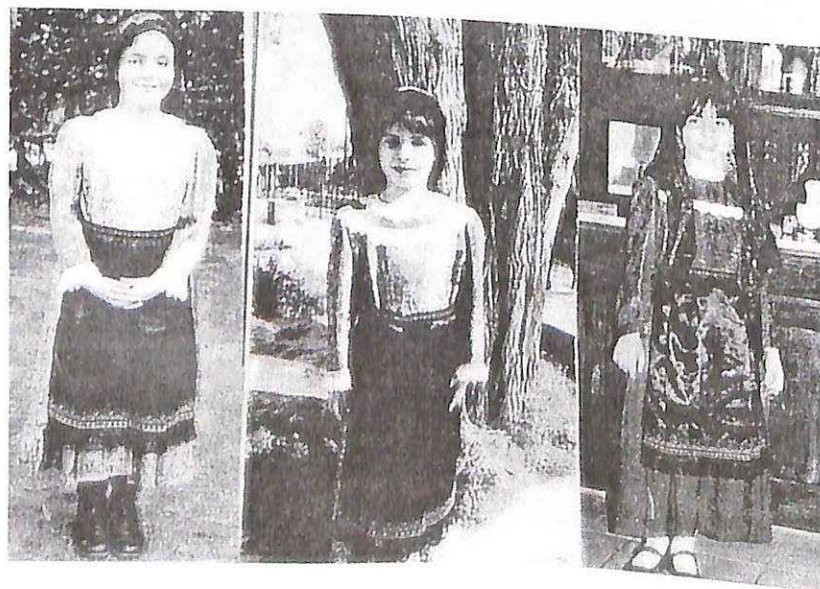
Έτσι, βρεθήκαμε το πρωινό της 13ης/3/05, Κυριακή της Τυροφάγου, τελευταία μέρα των Απόκριων, στην άπια του Ζαπείου.

Πρωτόγνωρη, για μένα «ατραξιόν» αυτή της Αθήνας. Όλος ο εξωτερικός χώρος του Ζαπείου, από λεωφόρο Αμαλίας μέχρι Στάδιο, με τα δενδρόφυτα αλούδια του και τα πολλά παγκάκια του, ήταν μια σωστή «μυρμηγκιά». Ένα πολύβουο πανηγύρι. Όλη η γκάμα του παιδόκοσμου, χωρίς να λείπουν και οι μεγάλοι, συνοδοί τους ή αργόσχολοι, να πηγαινοέρχονται ανέμελα και να χαίρονται την ηλιόλουστη μέρα του Αττικού ουρανού και την ψυχική ευφορία που δημιουργείται από μια τέτοια πολυκοσμία, μάλιστα σε

Στιγμιότυπα**Το Ζαγόρι στο Ζάπειο Αθηνών****Σταύρου Συκιώτη**

αποκριατική γιορτή κι ένα περιβάλλον ευχάριστο σαν αυτό του Ζαπείου. Φυσικά, δεν απουσία-

ζαν όλοι οι ευκαιριακοί μικρέμποροι, απ' αυτούς που μαγνητίζουν τα πιτσιρίκια με τα

ΤΑ ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ ΛΥΓΑ

Ήρθε το Πάσχα. Είναι η μέρα της Ανάστασης του Χριστού στη γήινη άνοιξη.

Ξεχωριστό τόνο στη χαρούμενη αυτή γιορτή δίνουν τα κόκκινα αυγά που θα στολίσουν το πασχαλινό μας τραπέζι. Είναι ο καλύτερος και πιο φανταχτερός διάκοσμος αυτές τις μέρες για τις βιτρίνες των καταστημάτων.

Η βαφή των αυγών του Πάσχα σε χρώμα κόκκινο είναι έθιμο γνωστότατο και ευρύτατα διαδεδομένο σ' ολόκληρο τον ελληνικό χώρο.

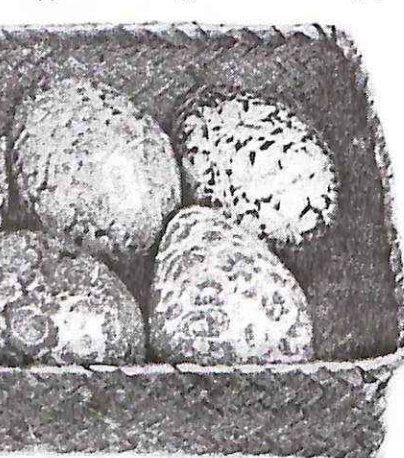
Η διαδικασία της βαφής των αυγών γίνεται σύμφωνα με την παράδοση το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης και σε πολλές περιοχές της χώρας μας, όπως και στον τόπο μας, συνήθίζεται, ένα από τα βρασμένα κόκκινα αυγά οι νοικοκυρές να το τοποθετούν στο εικόνισμα του σπιτιού όπου θα παραμείνει για ένα χρόνο ως την άλλη Μεγάλη Πέμπτη το πα-

κόκκινο χρώμα των πασχαλινών αυγών συνδέθηκε με την υπόμνηση του αιματηρού μαρτυρίου του Χριστού. Είναι το αίμα του Χριστού που χύθηκε κατά τη σταύρωσή του.

Ακόμα κατά τον Απόστολο Παύλο συνδέεται με τη χαρά για τη διάβαση των Χριστιανών «από τον θάνατον της αμαρτίας εις ζωήν αληθείας διά της Αναστάσεως». Γενικά το κόκκινο χρώμα είναι το χρώμα της χαράς.

Για το λόγο αυτό όσοι πενθούν δε βάφουν κόκκινα αυγά για το Πάσχα. Επίσης κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Σαρακοστής είναι εντελώς απαγορευμένα τα κόκκινα αυγά. Κατά την εκκλησιαστική μας παράδοση οι σαράντα μέρες προ του Πάσχα είναι περίοδος πένθους για τους Χριστιανούς.

Τη θριαμβευτική τους εμφάνιση τα κόκκινα αυγά κάνουν το βράδυ της Ανάστασης, που τα τσουγκρίζουν μεταξύ τους συγγενείς και φίλοι μέσα σε μια πολύ χαρούμενη ατμόσφαιρα.

Το σπάσιμο των αυγών με το τσουγκρίσμα συμβολίζει την Ανάσταση του Χριστού μέσα από τον τάφο, που στην περίπτωση αυτή το κοίλο σόφλι του αυγού το παρομοιάζουν με το τάφο και όπως το πουλάκι σπάει το σόφλι του αυγού και βγαίνει έξω, θυμίζει τη μεγάλη στιγμή που «αποκεκλύεται ο λίθος εκ της θύρας του μνημείου» και εμφανίστηκε ο Κύριος. Το ωραίο αυτό έθιμο τα κόκκινα αυγά επεκράτησε σ' όλες τις χριστιανικές χώρες της Ευρώπης και της Ανατολής.

Τα πασχαλινά κόκκινα αυγά είναι ένα πατροπαράδοτο σύμβολο ευφορίας και μιας νέας ζωής, που έχουν θέση στο τραπέζι μας σε όλη την περίοδο μετά την ανάσταση ως την ημέρα της Πεντηκοστής.

Ευτυχώς που και στις μέρες μας το έθιμο αυτό της βαφής των κόκκινων αυγών για το Πάσχα, διατηρείται ανέκδοτο από το λαό μας και μας κάνει να νιώθουμε, μαζί με τον ερχομό της άνοιξης, τόσο διαφορετικά για ένα μεγάλο διάλειμμα στην πολυσήμαντη ζωή μας.

«Την Ανάσταση, θα τσουγκρίσουμε τ' αυγά κι' η χαρά μας μες στην ψυχή μας θα περάσει».

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΣ Ο ΒΩΒΟΥΣΙΩΤΗΣ ΓΙΑΤΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Φιλική συνάντηση και κουβέντα το Σάββατο 19 Νοεμβρίου 2004 σε καφετέρια της Βέροιας, δύο παλιών γνώριμων και φίλων από τις αρχές της δεκαετίας του '60, που έλκουν την καταγωγή (από τα **θλαχοχώρια του Ζαγορίου**) του **Βωβουσιώτη γιατρού ΚΩΣΤΑ ΧΑΤΖΗ** και του **Βρυσοχωρίτη Εκπ/κού ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΤΣΙΟΜΙΔΗ**. Συνταξιούχοι και οι δύο, συζητήσαν αναπολώντας και σχολιάζοντας παλαιά και τωρινά γεγονότα. Ο **ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΣ**, παρά τα 80 και κάτι χρόνια του, διατηρεί το λεβέντικο παράστημά του (καθαρή δωρική μορφή), διάγυγια πνευματική, ανεξάντλητη διάθεση και χιούμορ και ζωντανές μνήμες, που τον κάνουν ευχάριστο και καλοπροαίρετο συνομιλητή.

Ο **ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΣ** γεννημένος στη **Βωβούσα** το 1921, είναι ο γνήσιος και αντιπροσωπευτικός τύπος του **ανήσυχου και πολυταξιδεμένου Ηπειρώτη**. Αν και οι συγκυρίες της ζωής τον έκαναν να ζήσει τα περισσότερα χρόνια μακριά από τη γενέτειρά του, όμως ένιωθε πάντα ψυχικά και συναισθηματικά δεμένος με τη **Βωβούσα**, το χωριό των **ονείρων, των προσδοκιών και των στοχασιών** του. Όλες οι συζητήσεις, οι αναφορές, οι λαογραφικές και εθνολογικές μελέτες και αρθρογραφίες του είχαν πάντα ως κύρια σημειολογική προσέγγιση την αγαπημένη του **Βωβούσα**.

Τελείωσε το Ελληνικό Δημοτικό Σχολείο της **Βωβούσας** σε μια εποχή που λειτουργούσε παράλληλα και **Ρουμανικό Σχολείο**. Τα **Ρουμανικά σχολεία στις Βλαχόφωνες περιοχές (1913-1945)**, είχαν όπως μου ανέφερε, επίσημη **ελληνική αναγνώριση**. Το 1913 πραγματοποιήθηκε στο **Βουκουρέστι, Συνέδριο των Πρωθπουργών των Βαλκανικών χωρών**. Οι **Βούλγαροι** διεκδικούσαν δυναμικά διεξόδο στο **Αιγαίο** και το **Ιμάνι της Καβάλας**. Οι **Ρουμάνοι** υποστήριζαν της ελληνικές θέσεις και ο **Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος** για να τους ευχαριστήσει, επέτρεψε να ιδρυθούν **Ρουμανικά Σχολεία σε Βλαχόφωνες περιοχές**. Ακόμη η **Ρουμανική προπαγάνδα** για να προσελκύσει **βλαχόφωνους Έλληνες, τους προσέφερε 100 στρέμματα** καλλιεργήσιμης γης. Έτσι μετά το 1926 εγκαταστάθηκαν πολλοί **βλαχόφωνοι Έλληνες** σε δύο Νομούς της **Νότιας Δοδρουτσάς**, οι οποίοι διέδιναν την κτηματική τους περιουσία αγοράζοντας μεγάλες καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Αυτή η κατάσταση ίσχυσε μέχρι το 1945, που εγκαθιδρύθηκε το κομμουνιστικό καθεστώς.

Φοίτησε στη **Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων** με **Γυμνασιάρχη** τον αειμνηστο **ΧΡΗΣΤΟ ΣΙΟΥΛΗ**. Ήταν αριστούχος μαθητής, σηματοφόρος της Σχολής και είχε συμμαθητή, όπως μου είπε, τον **Βρυσοχωρίτη ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΝΑΒΟ**. Το 1939 έγιναν στην **Κέρκυρα** πολιτιστικές εκδηλώσεις στις οποίες συμμετείχαν 20 γυμνάσια της **Δυτικής Ελλάδας**. Ο **ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΣ**, επικεφαλής του

χορευτικού ομίλου της **Ζωσιμαίας Σχολής**, χόρεψε **λεβέντικο τσάμικο** και εντυπωσίασε με το παράστημα και τη χορευτική του δεινότητα. Κατά την επιστροφή από την **Κέρκυρα** συνάντησαν στην **Ηγουμενίσα** τον μεγαλοτσέλιγκα **ΜΠΙΤΟΥΛΗ**. Όταν από τη συζήτηση που ακολούθησε, έμαθε πως ο ψηλός με τα γυαλιά ήταν **θλάχος**, τους χάρισε ένα κιβώτιο κασέρι για να φάνε οι **μαθητές και οι καθηγητές**. Κοινή πεποίθηση είναι ότι οι **βλάχοι** ήταν πάντα **καλοί επιχειρηματίες**.

Το **Νοέμβριο του 1939** έφυγε για σπουδές στη **Ρουμανία**. Σπούδασε **Ιατρική στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου** και πήρε το πτυχίο το 1946. Αρχικά εργάστηκε ως κοινοτικός γιατρός και στη συνέχεια πήρε την ειδικότητα του **Ακτινολόγου στο Ιάσιο**. Επειδή ανέπτυξε αντιστασιακή δράση εναντίον του **Κομμουνιστικού καθεστώτος** δικάστηκε σε πέντε χρόνια καταναγκαστικά έργα στις φυλακές **Ainud** που είχαν κτιστεί από τη **Μαρία Τερεσία**. Μετά την αποφυλάκισή του το 1954 και ως το 1959 άσκησε το ιατρικό επάγγελμα ως **Κοινοτικός γιατρός**.

Το 1959 επέστρεψε στην **Ελλάδα** και παρά την επιθυμία του να εγκατασταθεί στα **Γιάννενα**, κατέληξε στη **Βέροια**. Εργάστηκε ένα τρίμηνο στο Νοσοκομείο **Ευαγγελισμού** για να εξοικειωθεί με την **ελληνική ιατρική ορολογία** και αναγνώρισε το πτυχίο του στην **Ιατρική Σχολή του Α.Π. Θεσ/νίκης**. Το 1960 παντρεύτηκε τη **Βεροιώτισσα ΑΘΗΝΑ ΤΣΑΝΟΥ** και απέκτησαν δύο παιδιά. Η κόρη του, δικηγόρος στο επάγγελμα είναι εγκατεστημένη στην **Αθήνα**. Ο γιος του, μηχανολόγος, ιδιαιτεύει στη **Θεσσαλονίκη**. Εργάστηκε αρχικά ως ακτινολόγος γιατρός του **ΙΚΑ** και στη συνέχεια στη **Βέροια**. Παράλληλα διατηρούσε σύγχρονο **ακτινολογικό Ιατρείο στη Βέροια** ως το 1986 που συνταξιοδοτήθηκε.

Ο **ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΣ**, ένας σύγχρονος **κοσμοπολίτης**, είχε ζωντανή παρουσία και συμμετοχή στα **ιστρικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δρώμενα της Βέροιας** και όχι μόνο. Οι **Ηπειρώτες του Νομού Ημαθίας**, διατηρούν ζωντανές μνήμες από την πληθωρική του παρουσία στις εκδηλώσεις των **Ηπειρωτών Συλλόγων**. Η μεγάλη του αγάπη όμως και το κομβικό σημείο αναφοράς σε όλες τις εκδηλώσεις του ήταν και παραμένει η αγαπημένη του **Βωβούσα**. **Ευσταλής και λεβεντικός απλός στο τραγούδι**, (άνθρωπος απλός και προστός με επιστημονική συγκρότηση και καταξίωση) διατηρεί μέχρι σήμερα τη ζωντανία το κέφι, το χιούμορ και το αίσιαστο πάθος της πατριδολατρίας και της προσφοράς.

Όσο προχωρούσε η κουβέντα αναφέρονταν συνέχεια σε θέματα και γεγονότα, που είχαν επίκεντρο

Οκτώβρης του 1988:

Ένας πρόεδρος –ο Οδυσσεάς Σκούρτης– ενός μικρού αλλά καθόλου ασήμαντου χωριού, στον τόπο «πίσω απ' τα βουνά» που λέγεται Ζαγόρι και που παλεύει να κρατήσει ατόφια τα στοιχεία του λαμπρού πολιτισμού να υποδεχθεί σπουδαίους επισκέπτες: τους υπουργούς εξωτερικών των χωρών της τότε ΕΟΚ (Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας).

Υπουργός εξωτερικών της Ελλάδας: ο Κάρλος Παπούλιας.

16 Οκτωβρίου 1988: ο πρόεδρος της κοινότητας Παπίγκου και σύσσωμο το χωριό υποδέχεται τους υψηλούς καλεσμένους στην είσοδο του χωριού. Στο πλακόστρωτο του Αη-Γιωργή στήνεται προς τιμήν τους γλέντι με όλα τα ζαγοριάτικα γνωρίσματα: χορός, μεζέδες, πίτες, τσίπουρο. Το αποτέλεσμα: εντυπώσεις αξέχαστες!

Κάποια ονόματα των τότε υπουργών εξωτερικών: Τζούλιο Ανδρεότι της Ιταλίας, Τζέφρυ Χαόν της Μ. Βρετανίας, Ντελναι της Γαλλίας, ο Ζακ Ντελόρ κ.α.

Μάρτης του 2005

Ένας πρόεδρος, ο Κάρλος Παπούλιας ορκίζεται στην Αθήνα. Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας. Πρόεδρος όλων των Ελλήνων.

Ο Ηπειρώτης πρόεδρος, ο Παγγωνίσιος, ο «ολίγον» Ζαγοριώσιος. Ο πρόεδρος με το αέτιο βλέμμα, την αθλητική κορμοστασιά, τη δωρική λεβεντιά. Ο φίλος του πατέρα μου. Στο μαντζάτο του σπιτιού μας στο χωριό τον θυμάμαι αρκετές φορές να απολαμβάνει το τσίπουρο και να τον χαϊρόμαστε. Απλός, φιλικός, ανθρωπίνος.

Να 'σαι καλά πρόεδρε!

Θα σε περιμένουμε πάντα, εκεί, στην άλλη πλευρά της Αστράδας, στο μαντζάτο του σπιτιού μας!

Ελένη Σκούρτη

Ο λόγος του τότε προέδρου της κοινότητας Παπίγκου προς τους υπουργούς εξωτερικών της ΕΟΚ 16.10.1988 κατά την επίσκεψή τους στο Παπίγκο.

Πάπιγκο, 16-10-1988

Περί προέδρων

Της Ελένης Σκούρτη

Αξιότιμοι Κύριοι

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Υπουργοί των Εξωτερικών των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Με ανυπόκριτη χαρά και ξεχωριστή ευχαρίστηση εκ μέρους των κατοίκων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της οποίας τυγχάνω Πρόεδρος, σας καλωσορίζω για τον ερχομό σας σήμερα στο χωριό μας, στην ακριτική αυτή γωνιά της Ελλάδας. Μια γωνιά μακρινή αλλά καθόλου ασήμαντη.

Το μικρό αυτό χωριό το Παπίγκο που σήμερα επισκέπτεστε δεν έχει

να δείξει μόνο τις φυσικές ομορφιές, που η φύση απλόχερα έδωσε, έχει να δείξει και έναν πολιτισμό και μια παράδοση πολύ σημαντική.

Από τα χρόνια ακόμα της Τουρκοκρατίας και λόγω των προνομίων στην ευρύτερη περιοχή του Ζαγορίου, αναπτύχθηκε ο πολιτισμός και οι άνθρωποι του διακρίθηκαν κυρίως στον πνευματικό τομέα. Το άγονο του εδάφους ανάγκασε τους άνδρες κατά βάση να ξενιτευθούν σε άλλους τόπους κυρίως στις παραδουνάβιες περιοχές καθώς και στην Αμερική και να προσδεύσουν.

Βοήθησαν όμως όλοι αυτοί οι ξε-

νιτεμένοι τον τόπο τους, έφτιαξαν σπίτια, Εκκλησίες, Σχολεία, Δρόμους, Γεφύρια και ότι άλλο χρειαζόταν για μια διαβίωση ανταποκριζόμενη στις τότε προϋποθέσεις και τους κανόνες της ζωής.

Μεγάλο πνευματικό τέκνο του χωριού μας ο **Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος** ή **Ανάγκνος** που αφού σπούδασε φιλολογία στην Ελλάδα ξενιτεύθηκε στην Αμερική, μαζί με τον τότε φιλέλληνα **Σαμουήλ Χάου**, και υπήρξε λαμπρός διευθυντής του περιφημου Ινστιτούτου **Τυφλών και Κωφάλλων της Βοστώνης**, του **Πέρκινς**.

Τα τελευταία χρόνια το χωριό μας γνώρισε την ερημωση λόγω των προηγμένων πολεμικών γεγονότων και μόλις πρόσφατα ο τουρισμός ήρθε και προσπαθεί να δώσει κάποια ζωή κυρίως το καλοκαίρι.

Οι φυσικές ομορφιές του χωριού μας το κάνουν πόλο έλξης για τους ξένους. Εδώ στα βουνά αυτά είναι η **Δρακόλιμνη** η λίμνη των θρύλων, είναι το βαθύ χάσμα **Προβατίνα** το δεύτερο στον κόσμο σε μέγεθος, είναι η **περιώνυμη** και πανέμορφη **χαράδρα του Βίκου**, με το ποτάμι της **τον Βοϊδομάτη** με τα πιο καθαρά νερά της Ευρώπης. Γι' αυτό η περιοχή χαρακτηρίστηκε **Εθνικός Δρυμός**, και προστατεύεται από την Πολιτεία η **χλωρίδα** της και η **πανίδα** της.

Αυτός λοιπόν ο τόπος που ομορφάνει την Ελλάδα από κάθε πλευρά χρειάζεται προστασία, σωστή προβολή και ανάπτυξη. Χρειάζεται ευρύτερη ανάπτυξη σε όλους τους Τομείς. Στον **Οικολογικό Τομέα** για να μείνει ακεραίος και ζωντανός. Αυτό που έφτιαξε η φύση, για να διατηρηθεί το φυσικό περιβάλλον αλώβητο. Στη διατήρηση της παράδοσης και της οικιστικής ιδιομορφίας, και την προστασία της για να ακτινοβολεί ακόμα ο πολιτισμός του και πέρα από τα Ελληνικά σύνορα. Χρειάζεται ευρύτερη ανάπτυξη, την προσοχή και την φροντίδα των υπευθύνων φορέων της Ε.Ο.Κ.

Τελειώνοντας σας καλωσορίζω και πάλι στο πανέμορφο χωριό μας που θα γνωρίσετε Ομηρική φιλοξενία.

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΣ

μι είχε φουσκώσει και έφερνε όρθιο ένα ξεριζωμένο δέντρο με άμεσο κίνδυνο να γκρεμιστεί το γεφύρι. Οι **Βωβουσιώτες** παρακολουθούσαν αμήχανοι χωρίς να μπορούν να αντιδράσουν. Ευτυχώς όμως 100 μέτρα πριν φτάσει στο γεφύρι, έγυρε και πέρασε χωρίς να προκαλέσει καμμία ζημία.

Οι **ΑΦΟΙ ΜΑΝΑΚΙΑ** από την **Αδέλα** ήταν οι πρώτοι φωτογράφοι και κινηματογραφιστές των **Βαλκανίων**. Ο μεγαλύτερος αδελφός **ΓΙΑΝΝΗΣ** χρημάτισε **Καθηγητής Τεχνικών** στην **Ανώτατη Εμπορική Σχολή Θεσσαλονίκης** και στο **Ρουμανικό Γυμνάσιο Ιωαννίνων**.

Ο **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΒΟΛΟΣ**, βλάχος από το Κρούσσο, χρημάτισε **Πρωθυπουργός στην Κυβέρνηση του Βουνού**.

Η **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΤΑΜΠΟΖΗ**, Υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ επί πατρός Μπους, είχε γονείς **Αδελιώτες**. Κατά τη διάρκεια της θητείας της επισκεφθηκε την **ΑΒΔΕΛΑ**, προσκύνημα στις ρίζες των προγόνων της, όπως δήλωσε η ίδια. Την υποδέχτηκαν ο **Υπουργός Βορείου**

Τους: «... Δεν είμαι σίγουρος ότι θα έφθανε σε αίσιο τέλος ο Μακεδονικός Αγώνας χωρίς τη συνεισφορά των βλάχων».

Ο διάσημος Ρουμάνος ποδοσφαιριστής **ΓΕΩΡΓΙ ΧΑΤΖΙ**, ο αποκαλούμενος **Μαραντόνα των Βαλκανίων**, έχει τις ρίζες από τους **ΧΑΤΖΗΔΕΣ** της **Βωβούσας**. Η οικογένειά του μετανάστευσε στη **Ρουμανία** από την περιοχή των **Σερρών**.

Ο **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΒΟΛΟΣ**, βλάχος από το Κρούσσο, χρημάτισε **Πρωθυπουργός στην Κυβέρνηση του Βουνού**.

Η **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΤΑΜΠΟΖΗ**, Υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ επί πατρός Μπους, είχε γονείς **Αδελιώτες**. Κατά τη διάρκεια της θητείας της επισκεφθηκε την **ΑΒΔΕΛΑ**, προσκύνημα στις ρίζες των προγόνων της, όπως δήλωσε η ίδια. Την υποδέχτηκαν ο **Υπουργός Βορείου**

Ελλάδος, ο Νομάρχης Γρεδενών και άλλες σημαντικές προσωπικότητες.

Ο **ΝΙΚΟΣ ΜΕΡΤΖΙΟΣ**, έγκριτος και διακεκριμένος δημοσιογράφος και Πρόεδρος της Κοινότητας **Νυμφαίου (Νεβεσκά)** **Φλώρινας** έχει συγγράψει εκτός των άλλων και το βιβλίο «**Αρμάνι-οι Βλάχοι**» με πλούσιο ενημερωτικό και φωτογραφικό υλικό.

Ο **ΚΩΣΤΑΣ ΠΟΠΟΒΙΤΣ**, Υπουργός Εξωτερικών της **Γιουγκοσλαβίας** επί **ΤΙΤΟ**, όταν συναντούσε τον **Ελληνα** ομόλογό του **ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΑΒΕΡΩΦ**, μιλούσε μαζί του **θλάχικα**.

Δ/ντής της **Τράπεζας Πιστεύων** στη **Βέροια** πριν από 10 χρόνια ήταν ο **Βωβουσιώτης ΚΑΤΣΑΒΑΚΗΣ**. Στη **Βωβούσα** έχει μείνει παροικιώδης η φράση «**Κα** υπόσπου αλ **Κατσαβάκη**» (σαν το **δοδι** του **Κατσαβάκη**).

Αυτά και άλλα πολλά επισημάνθηκαν στη συνάντησή της **Βέροιας** με το διακεκριμένο **Βωβουσιώτη γιατρό, τον αγνό πατριώτη και καλό φίλο, ΚΩΣΤΑ ΧΑΤΖΗ**.

Η Μάγισσα της Κουζίνας Εύη Βουτσινά καλεσμένη από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Καπεσόδου «Αλέξης Νούτσος»

Την Τετάρτη 6 Απριλίου στο κέντρο της πόλης «Σταθμός» έγινε μια ωραία εκδήλωση με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Συλλόγου Καπεσοβιτών με τη συνεργασία του βιβλιοπωλείου «ΔΩΔΩΝΗ».

Καλεσμένη η συγγραφέας Εύη Βουτσινά, της οποίας τα βιβλία, «Απλή Μαγειρική της Αγίας Καθημερινότητας» και «Γεύση Ελληνική» (έκδοση Καστανιώτη), παρουσίασαν οι καθηγήτές Βάσω Ρόκου και Ανδρονίκη Ζούκη. Αναδημοσιεύουμε παρακάτω τη συνέντευξη της συγγραφέως στην κ. Άννα Δερέκα στην εφημερίδα «ΝΕΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΗΠΕΙΡΟΥ».

Το θέμα αναφέρεται στη διατροφή, που τις μέρες αυτές βρίσκεται στην επικαιρότητα λόγω του σάλου που δημιουργήθηκε για το μέλι και το γιαούρτι στη διατροφική αλυσίδα.

Η πνευματικότητα της τροφής δικαιώνεται μέσα από την επικοινωνία της συνειδήσεως, τις συλλογικές εμπειρίες και τις ατομικές μνήμες. Κάποτε προφήτευαν ότι περί το 2000 (σας μέρες μας, δηλαδή) η διατροφική ανάγκη θα καλυπτόταν με χάπια. Η πραγματική πείνα κορεννύεται ενδοχόμενως με τεχνητό τρόπο, αλλά η ουσιαστικότερη - πνευματική κατά μία έννοια - είναι πολυσυλλεκτική: γεύση, όσφρηση, όραση, ακοή και (γιατί όχι;) αφή.

Γιατί μετάξ άλλων, σκεφτόμουν την Τετάρτη 6 Απριλίου, στην γεμάτη από τους παρευρισκόμενους αίθουσα του Σταθμού καθώς άκουγα να παρουσιάζονται τα βιβλία της μαγειρίσσας - συγγραφέως Εύης Βουτσινά την Βάσω Ρόκου και την Ανδρονίκη Ζούκη.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καπεσόδου «Ο Αλέξης Νούτσος», μας έδωσε ένα μοναδικό απόγευμα γνωριμίας με τη συγγραφέα και το έργο της.

Εκεί συνάντησα την Βουτσινά. Απολαύστε τις πρωτοποριακές «συνταγές» της σκέψης της.

Α. Δερέκα: Πώς καταλήγει κάποιος να γίνει μάγισσα; Στην πραγματικότητα είναι μια φιλοσοφική προσέγγιση της ζωής; Η όλη εξαρτάται από την κατεύθυνση που παίρνεις επηρεασμένος από το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνεις; - Είναι μια ιδέα και μια φιλοσοφία που προσάπτει;

Εύη Βουτσινά: Να σας πω. Νομίζω πως δεν είναι για όλους το ίδιο, αγαπητή μου Άννα. Ο κάθε άνθρωπος έχει τη διαδρομή του. Εγώ, δεν ξεκίνησα να γίνω μαγειρίσσα. Εγώ σπούδασα Αγγλική Φιλολογία. Όταν έφυγα μάλιστα 18 χρόνων από το σπίτι μου, δεν ήξερα ούτε πως βράζεται το αυγό. Για την ακρίβεια, ούτε καφέ δεν ήξερα να κάνω! Άρχισα να μαγειρεύω, όταν ερωτεύτηκα. Να μαγειρεύω για μένα και για κείνον. Πέρασαν τα χρόνια. Μεγάλη μπήκα στην επαγγελματική κουζίνα. Μαγειρεύα στο σπίτι μου ήδη, πολύ καλά. Είχα κάποιες απόψεις. Δεν ξέρω, εκεί υπάρχει μια μαύρη τρύπα, που με παριδείνησε και με έβγαλε εκεί ακριβώς που έπρεπε να είμαι. Νομίζω ότι η κλήση μου ήταν να μπω στην κουζίνα, τώρα. Δεν ήξερα μέχρι τότε τι θα πει μοιραίο. Καθώς πάντα ήμουν ορθολογίστρια. Όμως νομίζω, μια σειρά από συμπτώσεις και από κουτορρόδες, που θα μπορούσα να τις πω, το μοιραίο, με οδήγησαν στην επαγγελματική κουζίνα και ευτύχησα, έκτοτε. Τώρα, ανάλογα με τον άνθρωπο που σκεί τη μαγειρική και στο σπίτι, αλλά και κυρίως στον επαγγελματικό χώρο, η μαγειρική του έχει μια φιλοσοφία. Ανάλογα, ποιος είναι, τι πρεσβεύει, ποια είναι η παιδεία του. Κι όταν λέω παιδεία, δεν εννοώ τη σχολική παιδεία. Ετσι δεν είναι; Ποιες είναι οι επιδιώξεις του. Ο χώρος γενικά της επαγγελματικής μαγειρικής, δεν είναι ευτυχής χώρος μέχρι σήμερα που αρχίζει να γίνεται κάπως πιο ευτυχής και καταδέχεται ας πούμε κοι-

πως παρακατιανός χώρος. Έπρεπε να μπου κοντά σ' ένα μάστορα, να μαθητεύσουν και σιγά σιγά να μάθουν τα μυστικά της δουλειάς. Για μένα ήτανε κάπως διαφορετικά. Για μένα πάντως, επειδή ρώτησες, έκανες μεγάλη ερώτηση και χρειάζεται να φλυαρώ πολύ ώρα στην προσπάθειά μου να σου απαντήσω, για μένα η μαγειρική είναι ποίηση. Έχω δοκιμάσει εξάσια πιάτα. Δηλαδή, το αίσθημα που έχεις όταν τα τρώς, όταν τα γεύεσαι, όταν τα δοκιμάζεις, μοιάζει; με την ευτυχία, είναι ευτυχισμένα πράγματα, από πολύ απλά πράγματα, κι από πολύ απλούς ανθρώπους. Κι έχω δοκιμάσει πολύ εξεζητημένα φαγητά, που δεν αξίζει τον κόπο, ούτε να ανοίξω το στόμα μου.

Α. Δερέκα: Με γοητεύουν δύο ακαμιά πράγματα στο φαγητό: το πολύ απλό και το πολύ σύνθετο. Διαισθάνομαι τον ορισμό της απλότητας του Ελύτη: «Πάνω στο στρωμένο τραπέζι: πελώριες συναγριδες, πελώριες ντοματοκρεμμυδοσαλάτες, πελώριες φέτες καρπούζι». Αν αυτό συναρτηθεί με το επίμενο κείμενο του «Τρεις το μεσημέρι. Μαίνονται τα τζιτζίκια», έχουμε τον ορισμό μιας αυθεντικής, λακωνικότητας της γεύσης εν μέσω ελληνικού θέρους. Γενικώς αναρωτιέμαι: πού μπορεί να φτάσει το σύνθετο και πώς μπορείς να φτάσεις στο απλό;

Εύη Βουτσινά: Κοιτάζτε, το σύνθετο... Μάλλον το πήραμε από την ανάποδη. Αλλά εγώ, επίτηδες το πήρα από την ανάποδη. Κοιτάζτε, αυτό που λέτε με το σύνθετο, είναι κάτι που το παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια να εξαπλώνεται. Στο χώρο της γαστρονομίας, πολλοί άνθρωποι νομίζουν, ότι κάνοντας πολύπλοκα πιάτα, θα πετύχουνε κάτι ακόμα πιο καλό και ακόμα πιο πέρα απ' το μέχρι τώρα, κι ακόμα πιο πέρα, και πιο προχωρημένο. Ετσι έχουμε φτάσει στο σημείο να παρατηρούμε μία εξευτελιστική εκζήτηση, θα έλεγα εγώ. Η οποία συνοψίζεται ας πούμε σε ένα... θα σας πω από ένα κατάλογο γνωστότατου Αθηναϊκού εστιατορίου, με δοξασμένο σεφ: Φιλέτο κροκόδειλου, με ως βατόμουρου, πάνω σε αφρό βιολογικού ροκφόρ! Από την άλλη μεριά τώρα... Μάλλον να κάνω τώρα μία παρατήρηση σ' αυτό. Ήταγε χάλια το φαί αυτό.

Α. Δερέκα: Πώς σας φαίνεται που ταίζουμε αυτά τα εστιατόρια του στυλ, πάντα ανθρώπους, οι οποίοι πηγαίνουν εκεί χορτασμένοι και όχι πεινασμένοι;

Εύη Βουτσινά: Κοιτάζτε, εκεί ο στόχος δεν είναι η απόλαυση. Ο στόχος είναι η κοινωνική καταξίωση κατά την αποψη μου. Παμε σ' ένα εστιατόριο, γιατί ξέρουμε ότι χρεώνουν και πανακριβά όλες αυτές τις πούρδες. Πάνε κάποιος άνθρωποι, ας πούμε, γιατί θέλουμε να πουνε, ότι πήγαμε εκεί. Θέλουν να τους δουνε ότι παν εκεί, γιατί είναι της μόδας κλπ. Ελάχιστα πράγματα ξέρουμε γι' αυτό που τρώνε. Δεν έχουν γευστικό απαιτούμενο. Τώρα, από την άλλη μεριά, εγώ προσωπικά ασχολούμαι με την Ελληνική παραδοσιακή κουζίνα. Χωρίς αυτό να

λά άλλα φαγιά. Και τα Γαλλικά μ' αρέσουνε, τα Κινέζικα τρελαίνομαι, τα Ινδικά και τα Πεσικά, κυρίως τα Πεσικά είναι αυτό που μ' αρέσει πάρα πάρα πολύ. Μ' αρέσει η Ιταλική κουζίνα μ' αρέσει η Αραβική. Δεν έχω παρωπίδες. Αλλά ως μαγειρίσσα, θεωρώ ότι δεν μπορώ να ασχολούμαι με όλα και να είμαι καλή σε όλα. Θεωρώ ότι κάποιος πρέπει να ασχοληθεί μ' ένα πράγμα και να εμβαθύνει

Ρεπορτάζ-συνέντευξη: Άννα Δερέκα

όσο μπορεί στο αντικείμενό του. Εγώ λοιπόν είχα την τύχη, να αρχίσω να καταγράφω, έχω δέκα χρόνια τώρα και να μελετήσω από μέσα, την ελληνική απλότητα. Το «Μηδέν Άγαν».

Εύη Βουτσινά: Είχα την τύχη να μελετήσω την ελληνική απλότητα. Το «Μηδέν Άγαν». Δηλαδή, θα δείτε πιάτα που είναι σύνθετα, με την έννοια ότι ούτε τα υλικά τους είναι αμέτρητα, άσπασα, ούτε αυτονόητα, το αποτέλεσμα τους, όμως, έρχεται σε μια τέτοια ισορροπία, που νομίζεις ότι είναι απλό. Σχεδόν σαν αυτονόητο κάνει. Να, χτες, κάναμε στο σπίτι της αδερφής μου, στην Πρέβεζα, ένα Βυζαντινό πιάτο, που τόχω συμπεράνει, ξέρετε πως γίνονται αυτά, έχουμε πληροφορίες αλλά όχι συνταγές. Και από την αρχαιότητα και από το Βυζάντιο. Και το λέω: Δέλφρα γαλαθινός, δηλαδή γουρουνόπουλο γάλακτος. Οπτόν, ψητό. Με οινόμelo και κόλανδρο. Κρασί, μέλι και κόλιαντρο.

Ε λοιπόν, ακόμη και τα τελείως ιδιότροπα παιδιά της αδερφής μου, το φάγανε για λουκούμι. Δηλαδή, όλα τα πράγματα, όλη η φροντίδα, η μαρινάδα, τα υλικά, το ψήσιμο, καταλήγουν σε ένα αποτέλεσμα, τόσο αρμονικό, που νομίζεις ότι είναι απλό. Δεν είναι απλοϊκό όμως. Γιατί από πίσω, υπάρχει κώδικας. Άρα λοιπόν, έρχομαι να απαντήσω, έτσι πιο γενικά, είναι θέμα κώδικα η μαγειρική. Και ο κώδικας, είναι θέμα, ποιανού συνολικότερο κώδικα, αποτελεί μέρος. Δηλαδή η μαγειρική, είναι κι αυτή ένα κομμάτι από τον πολιτισμό. Εάν εγώ «ά-ρα φέρω, το κατσικάκι, ας πούμε, που είναι από εδώ πάνω, ή το κοκκινερόκαϊκο της Ιθάκης, ας πούμε, και προσπαθώ να το μαγειρέψω Κινέζικο, θα αδικήσω το κινέζικο φαί και το κατσικάκι. Αν το φτιάξω όμως, όπως το φτιάχνουν στο Θιάκι, ή αν φτιάξω αυτή την υπέροχη κοφτόπιττα, που έκανε τώρα η κυρία Ελένη και την κάνω όπως πρέπει, θα είναι μέσα στο πνεύμα. Όταν λαλάνε τα τζιτζίκια δηλαδή, εγώ δεν θέλω να φάω Σολομό ψημένο στο γάλα, με σάλτσα από σπιτικό βατόμουρο, θέλω να φάω ένα ψαράκι και μία ντομάτα. Αυτό είναι όλο. Είναι και θέμα περιβάλλοντος. Ο κώδικας λοιπόν, αυτό που λέω, ο κώδικας είναι ένα πράγμα συνολικό. Ανήκει το φαί, μέσα σ' ένα πλαίσιο. Πολιτιστικό, εθιμικό. Για παράδειγμα, δεν θέλω να φάω βρε παιδιά, μαγειρίτσα. Δεν θέλω. Θα μου πεις: τι πειράζει; Τιποτε δεν πειράζει. Αλλά, θέλω να έχω και τη σκηνοθεσία του και το περιβάλλον του φαί. Την Πρωτοχρονιά θα φάμε βρασιλόπιτα, θα φάμε την υπέροχη πίτα εδώ απ' το Πωγωνί, με το ζυγορόφι και το ρυζί και το αυγό από πάνω. Θα φάμε κότες, θα φάμε γουρουνόπουλα. Τη μαγειρίτσα, να χώρα. Τώρα μοσχομυρίζει η Ελλάδα κρέμμυδακια και μάρθα και τέτοια. Τώρα φτιάχνουμε μαγειρίτσες. Τώρα είναι τα χλωρά κουκιά. Τώρα είναι τα φρέσκα πράγματα. Ετσι δεν είναι;

Α. Δερέκα: Η πνευματικότητα της τροφής δικαιώνεται μέσα από την επι-

κοινωνία της συνειδήσεως, τις συλλογικές εμπειρίες και τις ατομικές μνήμες. Κάποτε προφήτευαν ότι περί το 2000 (στις μέρες μας, δηλαδή) η διατροφική ανάγκη θα καλυπτόταν με χάπια. Η πραγματική πείνα κορεννύεται ενδοχόμενως με τεχνητό τρόπο, αλλά η ουσιαστικότερη - πνευματική κατά μία έννοια - είναι πολυσυλλεκτική: γεύση, όσφρηση, όραση, ακοή και (γιατί όχι;) αφή. Μπορείτε να φανταστείτε πιο γελοίο θέμα από τέσσερις ανθρώπους που συνευρίσκονται για να πάρουν τα χάπια τους;

Εύη Βουτσινά: Ναι, το ξέρω αυτό το σενάριο. Είναι πραγματικά γελοίο. Αν και οφείλω να πω, ότι αυτοί που τα προφήτευαν αυτά δεν είχανε τόσο ισχυρή φαντασία και τόσο σατανική για να φανταστούνε τι γίνεται σήμερα στην πραγματικότητα με την τροφή. Πως έχουμε δηλαδή, αλλοιώσει οριακά τις πηγές της διατροφής, πως έχουμε αποστεί από τις πηγές της διατροφής. Ρωτάμε τα παιδιά από πού βγαίνει το γάλα, και λένε από το ψυγείο. Και από πού βγαίνει το ψωμί και λένε απ' το φούρνο. Που το θεωρώ ντροπή μας. Δεν φταίνε τα παιδιά, εμείς φταίμε.

Α. Δερέκα: Συμβάλλουν σ' αυτό και οι διαφημίσεις ξεχωρίζοντας τις λέξεις από το νόημα τους. Και φέρνω παράδειγμα το «Σπιτικό» γιούρτσι, και το λάδι «Το χωριό» ή «Ο Ελαιώνας».

Εύη Βουτσινά: Μα, τις διαφημίσεις εμείς τις κάνουμε, δεν τις κάνουν τα παιδιά. Αν παρατηρήσετε στη λεπτομέρεια τους τις διαφημίσεις, είναι πάρα πολύ αλλοτριωτικές. Ο Άρθουρ Μίλερ, είπε πριν από λίγους μήνες, ότι η μεγαλύτερη καταστροφή των παιδιών στην Αμερική, είναι οι διαφημίσεις. Και πρότεινε να πληρώνουμε εμείς στην τηλεόραση για να δούμε, για να πάψει η τηλεόραση να δέχεται διαφημίσεις. Τόσο οριακά το θεωρεί δηλαδή αλλοτριωτικό αυτό το πράγμα. Λοιπόν, έχουμε αλλοιώσει τις πηγές της διατροφής, έχουμε παρεμβεί καταλυτικά. Έχουμε χαλάσει με φυτοφάρμακα τις καλλιέργειες, έχουμε χαλάσει το νερό. Γιατί η γη συνδέεται. Είναι ένας κύκλος. Δεν είναι όπως τόχουμε εμείς στο μυαλό μας. Εδώ νερό κι εκεί στάρι. Έχουμε χαλάσει τη σχέση μας. Δεν καταλαβαίνουμε πια, δεν επικοινωνούμε με το ότι το φαγητό δεν είναι αυτονόητο, δεν έρχεται από το σούπερ μάρκετ. Υφίσταται μία επεξεργασία και βγαίνει από κάποιο πριν την υποστεί για να φτάσει σε μας και ένα πακέταρισμα ενδοχόμενως. Ετσι λοιπόν, παραμορφώσαμε και τη γεύση των τροφών από τα φυτοφάρμακα, από τις παρατεταμένες καλλιέργειες, από τις παρατεταμένες καλλιέργειες, κι όλα αυτά έχουν ένα σκοπό, όπως καταλαβαίνετε. Τώρα είδαμε και τα μεταλλαγμένα. Δηλαδή να τρώμε μία μπήμια και να σκεφτόμαστε ότι έχει μέσα γονιδίωμα βατράχου, δεν είναι ότι καλύτερο μπορεί να συμβεί. Είναι πολύ άγριο από τις παστίλιες του αστροναύτη, ας πούμε. Πολύ πιο άγριο! Από την άλλη μεριά, έχουν καταστραφεί οι σπόροι και οι γηγενείς ποικιλίες. Αυτό, μας άλλαξε την πολυποικιλότητα της γεύσης, το πολύπλοκο της. Δηλαδή, όλα τα πράγματα, πρέπει να 'ναι ίδια; Αναρρωτιέμαι. Γιατί; Γιατί τάχα; Πρέπει να 'ναι δηλαδή, ίδιο το στάρι που βγαίνει εδώ, και ίδιο αυτό που βγαίνει στη Θεσσαλία, και ίδιο στην Αμερική, στον Καναδά; Βλέπετε ότι τώρα δεν σπέρνουνε πια οι καλλιεργητές, από το στάρι που κρατάνε. Το ξέρετε αυτό. Πρέπει να αγοράσουν το σπόρο. Αυτά γίνονται με γενετικές παρεμβάσεις. Τα οποία ήταν προσαρμοσμένα σ' ένα κλίμα, σ' ένα μικροκλίμα, ας πούμε.

Μια φωτογραφία χίλιες ενθυμήσεις

Επανορθώνοντας το λάθος μας, αναδημοσιεύουμε ολόκληρο πια το κείμενο με τις μνήμες από το Σκαμνέλι της κ. Αριστέας Μιχ. Γενναδίου και ζητούμε συγνώμη γιατί στο προηγούμενο τεύχος δημοσιεύτηκε μόνο το μισό κείμενο.

Η Σ.Ε.

Οι αποτυπωμένες μορφές και γεγονότα σ' αυτές τις φωτογραφίες, με μυστική φωνή, με ταξίδεψαν τέτοιες μέρες, σ' ένα χώρο μάγειρας και χαράς, σ' εκείνες τις καταπληκτικές εκδηλώσεις, τις σχολικές γιορτές των μαθητικών μας χρόνων, στο Σκαμνέλι.

Όταν το θαύμα του ξεσηκωμού του σκλάβου Ελληνισμού - το 1821- ξαναζωντάνευσε, πάνω στην αυτοσχέδια σχολική θεατρική σκηνή, καλυμμένη με κιλίμια και πλούσια σκηνικά, φτιαγμένα με αγάπη και ταλέντο, από τον αιμνηστο δασκάλό μας, παρά τη δυσκολία να βρεις έστω και τα απλά υλικά, εκείνα τα χρόνια, στον απομονωμένο τόπο μας.

Όταν με τις καλόγιστα σχεδιασμένες και ραμμένες από φόδρα και χαρτί φορεσιές μας, αλλά και τις λίγες αυθεντικές παραδοσιακές, τα γαταγάνια, τα καριοφύλια, μαθητές ολόχαροι, με υπέροχη ηθοποιία, ζωντανεύαμε με τα θεατρικά σκετς, τα δρώμενά μας, σκορπώντας ρίγη συγκίνηση και εθνικής υπερηφάνειας, στους παρευρισκόμενους χωριανούς' ηρωικές σκηνές, από τους γενναίους αγωνιστές της ελευθερίας, σε στεριά και θάλασσα, την Αγία Λαύρα, το θρυλικό Κούγκι, το Αρκάδι, το Μανιάκι, το ένδοξο Σούλι, τα Ψαρά, τους ξα-

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΑΜΝΕΛΙΟΥ (έτος 1961)
(Από το αρχείο του δασκάλου Μιχαήλ Δ. Γενναδίου)

κουστούς αρματωλούς και κλέφτες, τους μισητούς Αλή Πασά και αγάδες.

Τα τραγούδια μας καλλίφωνα και βροντόφωνα έκαναν τις καρδιές μας να πάλλονται από ενθουσιασμό:

«Ζήδρο μου καπετάνιε μου,
τ' Ολύμπου το ξεφτέρει...»

«Αυτού που πας μαύρο πουλί,
μωρέ Κατσαντώνη μου
χαίρετά μας την κλεφτουριά...»

Όταν με τους εκκλησιαστικούς ύμνους και τις απαγγελίες μας, μεταφέραμε το μήνυμα της διπλής γιορτής:

«Ευαγγελίζου γη,
χαρά μεγάλη...»

«Μεσ' τα χρόνια τα παλιά,
άγγελος με μια λαλιά

έφερε τον Ευαγγελισμό
κι ύστερα μια τέτοια αυγή,
απ' τη Λαύρα μια κραυγή,
ξύπνησε το δούλο Ελληνισμό...»

Αντηχούσαν τα γέλια και τα χειροκροτήματα, που προκαλούσαν τα «πατριωτικά» σκετς:

– «Δε μ' λες, πώς σε λέν' ωρέ
ζωντόβολο;

– Ιμένα κυρ-Λοχία; την αφεντομουςουνάρα μ'; Μήτρου! Διατάξει!

– Προσοχή! Κούτσουρο το κορμί! Μεταβολή! Γυροβολιά! εν δυο, εν δυο...», για την συναισθηματική αποφόρτιση μαθητών και γονέων θεατών, πριν η αυλαία της μεγάλης γιορτής να κλείσει.

Γιορτές και εκδηλώσεις του Σχολείου, που πρόσφεραν πραγ-

Παλιές διαμάχες Δοβράς - Μπούλτσης

τότε μόνιμο υπολοχαγό **Απ'λον Φερούκαν** και **Σταύρον Έξαρχον** έφεδρον αξιωματικών. Πτοήθηκε από την παρουσία τούς και έτσι κουκουλώθηκε το γεγονός.

Μια δεύτερη μαρτυρία μετέπειτα. Δοβριανίτισσα, ανδρογύναικα πήγε για καυσόξυλα σε μέρος της Ελάτης, μέρα μεσημέρι! Έκοβε ανεόχλητα σε όχο χωραφιού, οπότε την αντιλαμβάνεται ο αγροφύλακας της Μπούλτσης, σφυρίζει δυνατά από κάποιο καραούλι. Ψύχραιμη η Δοβριανίτισσα απαντά, είμαι εγώ η **Φίλω**, γνωστή Μπουλτσάτσα, συνέχισε το κόψιμο των ξύλων, τα φόρτωνε στο μούλαρι και από τα λειβαδάκια τα έφερε στο χωριό.

Η ίδια μια άλλη φορά γύρω στα 1950-53 διαπληκτίστηκε, με τον τότε πρόεδρο της Μπούλτσης, για θέμα της κατασκήνω-

σης και του δίνει μια δυνατή μπάτσα στο μάγουλο.

Οι Δοβριανίτες εκείνα τα χρόνια δεν είχαν ούτε νερό ούτε ξύλα.

Στερούμαστε και τα φρούτα. (Κεράσια, μήλα, καρύδια, κράνια, κ.ά.).

Πόσες φορές παιδιά τότε τρέχαμε στην Μπούλτση, μέσω βρύσης Μουχτάρη να δοκιμάσουμε τα φρούτα και ο δασκάλός μας ο

ματική ψυχαγωγία. Δημιουργούσαν φιλικότητα αισθήματα, χαρά, ευφορία, αγαλίαση και ένωναν τους συγχωριανούς.

Το πλήθος των αναμνήσεων των παιδικών και νεανικών χρόνων, που έρχεται περισσότερο όσο τα χρόνια κυλούν, γίνεται ένα με το είναι μου, δονούν την ψυχή μου και με ενώνουν έστω νοερά με τόσες γενιές μαθητών, που σκορπισμένοι ακολουθούμε τον καταλυτικό ρυθμό της αποξένωσης των μεγαλοπόλεων που κατοικούμε.

Βαριά η σιωπή εδώ και δεκαετίες και χορταριασμένη η αυλή του Σχολείου. Βουβά και έρημα τα καλντερίμια. Οι σκιές των περασμένων χρόνων ακουμπούνε παντού. Μελαγχολική μοναξιά ολόυθε.

Μόνον τρία χαριτωμένα αδελφάκια μένουν ακόμη στο χωριό μας. Ο Δημήτρης, η Μαρία, η Νικολέττα. Τα δυο πηγαίνουσες στο σχολείο του διπλανού χωριού. Κι' αυτό με λίγους μαθητές.

Εύχομαι και ελπίζω να μη κλείσει και μείνει αλειτούργητη και η εκκλησία μας, όπως το σχολείο μας.

Οι αξεθώριαστες από το χρόνο θύμνες, ας μη μείνουν όνειρο και καημός. Ούτε το βλέμμα στραμμένο μόνο στο παρελθόν. Αυτή είναι η ροή των πραγμάτων.

Το παρόν και η πραγματικότητα όσο κι αν πονούν, θα πρέπει να γίνουν θέληση και προσπάθεια όλων μας για κάτι καλύτερο «στον ακριβό μας τόπο».

Γιάννena 2 Μαρτίου 2005

Αριστέα Κ. Γενναδίου

Θρασύβουλος μας τιμωρούσε.

Αυτά για τότε, σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει. Νερό η Δοβρά άφθονο δίνει και στα άλλα χωριά του Ζαγοριού.

Νομίζω ότι τα περισσότερα παιδιά του χωριού μου δεν γνωρίζουν που είναι οι φυσικές βρύσες πηγές, Μουχτάρη, Γκουγκάκι, Βαθύλακος, Κροτές Σιόποτος. Ως αναφορά για τα καυσόξυλα. Στην Δοβρά υπάρχουν περισσότερα από πενήντα καλοριφέρ.

Μιχάλης Κομπάρος

ΣΝ' ΑΡΡΕΝΤΑ

Η τραγική αντίφαση και η ειρωνεία της μοναξιάς, όταν θεθαίως, είτε για λόγους πνευματικής ενασχόλησης, είτε και για καθαρά διαλογιστικές συνθήκες κάποιος, δεν την επιδιώκει, είναι η εγγύτητα και η αμεσότητα με τους συνανθρώπους μας, ιδιαίτερα με το όμορο και ομότοιχο οικονομικό μας περιβάλλον.

Φωκίων Ιωαν. Καψάλης

Οι πιστοί της περιοχής Ζαγορίου ζητούν:

Η Μητρόπολη ν' ανοίξει επιτέλους το Μοναστήρι στα Άνω Πεδινά

Λαμπρός εορτασμός εφέτος στη ρημαγμένη Ευαγγελίστρια

Πέρασαν κιόλας οκτώ μήνες από τότε που ο παπα-Ηλίας έφυγε και το σήμαντρο του μοναστηριού σίγησε, κυριολεκτικά. Δεν διακρίνεις το βράδυ φώτα στα κελιά, δεν μοσκοβολά το λιβάνι της Ναζαρέτ και δεν υπάρχει τίποτε που να θυμίζει ζωή μέσα του.

Ο πανύψηλος καστροτόχος κλείνει την ερμητιά, την σιωπή, τη θλίψη και την εγκατάλειψη ίσως και τα φαντάσματα των μορφών που τ' ανάστησαν, σχεδόν, πέντε χρόνια.

Σαν να μην υπήρξε ποτέ εδώ ο

χωριανών και μόνο, χωρίς κανέναν είδους βοήθεια από τους υπευθύνους και αρμόδιους, το κράτησαν όρθιο, το γλίτωσαν από τη φθορά. Άλλα μοναστήρια του Ζαγορι-ού δεν είχαν αυτή την τύχη. Η αδιαφορία τα μετέτρεψε σε θλιβερές λιθο-σωριές.

Οι χωριανοί, την Ευαγγελίστρια την φρόντιζαν όπως και τις άλλες εκκλησίες. Με το κλείσιμο του μοναστηριού, τα κλειδιά έφυγαν από τα Πάνω Σουδενά, δηλ. τον τόπο τους, όπου ήταν από κτίσεως του μοναστηριού. Τα έχει η

χωριού να το ευπρεπίσουν. Την παραμονή, άρχισαν να φθάνουν πούλμαν και Ι.Χ. με πιστούς για τον καθιερωμένο Εσπερινό, όπως ήταν μαθημένοι, από νωρίς. Ο παπάς, όμως ήρθε στις 6. Απογοητευμένοι κι αγανακτισμένοι, αρκετοί, έφυγαν.

Ακολούθησε Εσπερινός με αρτοκλασία που δεν θύμιζε σε τί-

Ελένης Οικονομίδου - Δούβλη

ποτε τις παλιές, καλές ημέρες. Θλίψη και βουβή αγανάκτηση κυριαρχούσε. Ανήμερα, πλήθος πιστών ανέβηκαν το καλντερίμι του ρημαγμένου μοναστηριού, σαν να 'θελαν να του συμπαρασταθούν. Γλυκόφωνα ψαλτάδες έψαλλαν ενώ στ' αυτά μας αντηχούσαν οι αγγελικές γυναικείες φωνές των μοναχών. Ο αρχιμανδρίτης κ. Τραϊκάκης κήρυξε το θείο λόγο κι ο δάσκαλος της Σχολής κ. Βασίλης Έξαρχος, μετά την δοξολογία, μίλησε για το νόημα της ημέρας. Ακολούθησε αγιασμός στο προαύλιο.

Δεν ξέρω σε πόσα χωριά του Ζαγοριού έγινε τέτοιος πανηγυρικός εορτασμός της Εθνικής μας Επετείου, στο μοναστήρι μας, όμως, έγινε.

Ύστερα, χάρις στην προσφορά Πανωσουδενιώτικης οικογένειας, έγινε και το κοινό τραπέζι, όπως χρόνια συνηθίζεται με βακαλάο, γίγαντες, χαλβά, ελιές και εκλεκτό κρασί.

Το πλήθος των πιστών που κατέφυγαν στη χάρη της, δοκίμασαν και το φαγητό. Πολλοί κάθισαν στα πεζούλια και δεν τους έκανε η καρδιά να φύγουν, σαν να καρτερούσαν να ξεπροβάλλουν, από κάπου, οι αγαπημένες μορ-

φές των μοναχών, με τον καλό λόγο και το μοναστηριακό λουκούμι.

Ας σημειωθεί ότι η γνωστή ψυχίατρος Ανδρονίκη Φωτιάδου, διευθύντρια της Ψυχιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου "Χατζηκώστα" συνέστησε το 1998 ίδρυμα στη μνήμη του πατέρα της Αθαν. Φωτιάδη, εκλεκτού νευρολόγου της πόλης μια ζωή, με το οποίο βοηθά κάθε χρόνο οικονομικά έναν φοιτητή της Ιατρικής από το χωριό.

Φέτος, η σύζυγός του, γνωστή λογοτέχνης και λαογράφος, διέθεσε το ποσό των 1000 _ στο φοιτητή της Ιατρικής Τιμολέοντα Ξάνθο, όπως ανακοίνωσε ο πρόεδρος του Ιδρύματος Γεώργιος Δούβλης.

- Στην Λαμπριάδικο Σχολή πάλι άλλο τραπέζι, όλα όπως παλιά σαν τις παλιές, καλές ημέρες. Η απαίτηση του κόσμου φούντωσε και, μαζί με τον Δήμαρχό μας, την μεταφέραμε στον εκπρόσωπο της Μητρόπολης. Δεν μπορεί να μην λαμβάνει κανείς υπ' όψιν την επιθυμία και τη θέληση του ποιμνίου, την ανάγκη μιας ολόκληρης τουριστικής περιοχής, να εκκλησιασθεί, ν' ανάψει ένα κερι.

Σ αυτές τις δύσκολες, ιστορικές, στην τραγικότητά τους, στιγμές, που περνάει η Εκκλησία μας, δεν θα πρέπει να δείξει την μητρική της αγάπη και καλοσύνη; Έχουν ανάγκη να ξεποστάσουν, να τονωθούν και να ηρεμήσουν οι ψυχές...

Ελπίζουμε, αυτή τη φορά, η Μητρόπολη να ασχοληθεί σοβαρά με το άνοιγμα της Ευαγγελίστριας, κι η Παρθένα απ' το τέμπλο, ας φωτίσει τον νου και την ψυχή αυτών που έχουν το λόγο...

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΤΥΜΦΗΣ

Στις 25 Μαρτίου έγινε η Θεία Λειτουργία και η Δοξολογία στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου. Μίλησε για την ημέρα ο Νεγαδιώτης Δ/ντής του Σχολείου μας κ. Θόδωρος Ιωαννίδης. Έγινε η κατάθεση στεφάνων μπροστά στο Ηρώ των Περσώντων από το Δήμαρχο Τύμφης κ. Γιώργο Σουκουβέλο, από τον Αστυνομικό κ. Βασίλη Καραβίδα, από τον Δ/ντή του Γυμνασίου -Λυκείου Τραπεζοβίου κ. Θ. Ιωαννίδη και από τ η μαθήτριά του Δημ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ Κατερίνα Γ. Καραβασίλη. Ακολούθησε η καθιερωμένη Δεξίωση στον επάνω ορόφο του Δημαρχείου.

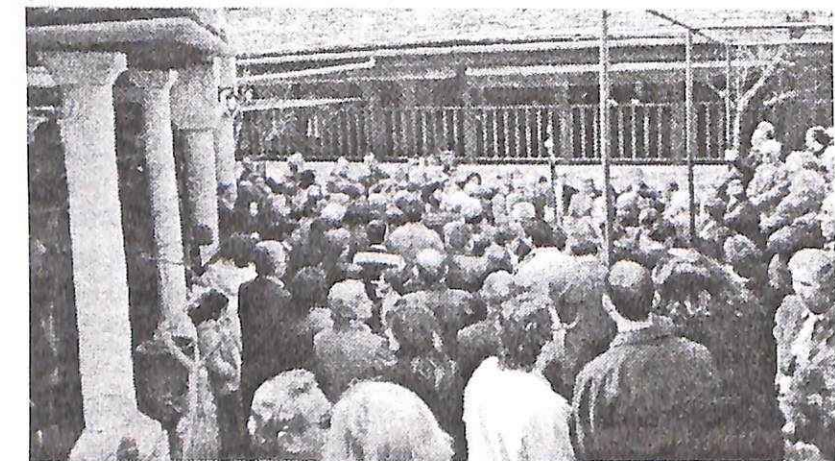
Το βράδυ δε των Χαιρετισμών, έγινε «χαμός» από τον κόσμο, γέμισε η Εκκλησία. Και αυτό το τριήμερο διέμενε και πέρασε πολύς κόσμος από την περιοχή (ήταν όλα τα ενοικιαζόμενα υπερπλήρη), μακάρι να δούλευαν όλες τις μέρες έτσι.

Στις 26 Μάρτη 05, μέρα μεσημέρι, ήρθε ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κάρλος Παπούλιας με τη σύζυγό του στους Φραγκάδες. Εκεί τους καλωσόρισαν κοπέλες με παραδοσιακές ζαγορισιές στολές, και του έδωσαν ένα φωτογραφικό άλμπουμ και μια ανθοδέσμη, ο Δήμαρχος μας, Δημοτικοί Σύμβουλοι, το Τ.Σ. του Δ.Δ Φραγκάδων και ο κόσμος του πανέμορφου αυτού Ζαγορισιού χωριού τον έραναν με ροδοπέταλα και του έριξαν ρυζί για να ριζώσει. Δεν έλειψαν τα βιολιά και τα κλαρίνα.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

Ο Αρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος Τραϊκάκης μετά τον αγιασμό, μοιράζει στους πιστούς το αντίδωρο.

Ασφυκτικά γέμισαν οι χώροι του ιστορικού μοναστηριού, από πιστούς Ζαγορισίους κ.ά. που ήλθαν από παντού!

παραδείσους της καλωσύνης. Σαν να μη νιώσαμε το μεγαλείο της προσευχής και της κατανύξης, σα να μην μεταλάβαμε ποτέ απ' το άγιο δισκοπότηρο της χάρις της.

Και μόνο τα ποντίκια -μόνιμοι ιδιοκτήτες πια- ανενόχλητα και άφοβα σκυλεύουν όσα χέρια γυναικεία αφιερωμένα με ευλάβεια, με αγάπη, με μεράκι έφτιαξαν.

Το μοναστήρι από το 1926 που έκλεισε, μονάχα το χωριό το φρόντιζε. Οι εκάστοτε επίτροποι με την ευλάβεια, την αγάπη, το ενδιαφέρον και τις προσφορές των

Μητρόπολη. Όμως, κάποιος πρέπει να το φροντίσει, να το ανοίγει, να το προσέχει.

Στη γιορτή του Ευαγγελισμού, θελήσαμε, οι χωριανοί, να λειτουργήσουμε την Ευαγγελίστρια όπως παλιά, με τον κατανυκτικό Εσπερινό, τη Λειτουργία και το κοινό τραπέζι. Μας δόθηκαν τα κλειδιά αλλά τα σίδερα από τις κληματαριές, λόγω του χιονιά, είχαν σπάσει και χρειάζονταν καθαριότητα και περιποίηση.

Δύσκολα, πολύ δύσκολα κατάφεραν σύλλογος και γυναίκες του

Ένας νέος Ζαγορίσιος σκηνοθέτης ανοίγει τα φτερά του

Ο Πανωσουδενιώτης Βασίλης Δούβλης σκηνοθετεί την «ΓΕΝΟΒΕΦΑ»

Χαρήκαμε πολύ οι Ζαγορίσιοι, τη συνέντευξη του **Βασίλη Δούβλη** με την πρόθεσή του να γυρίσει την πρώτη του κινηματογραφική ταινία μεγάλου μήκους, που αναφέρεται στο Ζαγόρι.

Φαίνεται πως το μικρό αυτό κανάλι των Σουδενών να βγάζει μύστες της θεατρικής και κινηματογραφικής τέχνης.

Από τα Κάτω Σουδενά ο μεγάλος **Πέλος Κατσέλης**. Στα χνάρια του πορεύεται η συγχωριανή του **Νικαίτη Κοντούρη** και τώρα ένα παιδί δικό μας, ο Πανωσουδενιώτης **Βασίλης Δούβλης** ανοίγει τα φτερά του στο χώρο της σκηνοθεσίας. Όλες μας οι ευχές για κάθε επιτυχία.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Η «Γενοβέφα» είναι τραγούδι... Σύντομα όμως θα γίνει και ταινία. Μια ταινία για την ξενιτιά, τον έρωτα και τον θάνατο. Μια σύγχρονη εκδοχή ενός πανάρχαιου μύθου.

Σκηνοθέτης θα είναι ο Βασίλης Δούβλης, ο οποίος γεννήθηκε στο Ζαγόρι, ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Αθήνα και το Παρίσι και εργάζεται σήμερα στον τηλεοπτικό σταθμό της Βουλής. Η μικρού μήκους ταινία του «Ο Βετεράνος» απέσπασε βραβεία και τιμητικές διακρίσεις στην Ελλάδα αλλά και σε διεθνή φεστιβάλ και προβλήθηκε με επιτυχία στους κινηματογράφους της Αθήνας και του εξωτερικού. Η Γενοβέφα, θα είναι η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του και όπως δήλωσε χτες ο κ. Δούβλης, στην διάρκεια της συνέντευξης Τύπου, θα σχετίζεται με το Ηπειρώτικο τραγούδι, το οποίο είναι συνδεδεμένο με την μοίρα των ηρώων.

Με θερμά λόγια για τον κ. Βασίλη Δούβλη, μίλησε ο παραγωγός της ταινίας κ. Κώστας Λαμπρόπουλος, σημειώνοντας χαρακτηριστικά ότι σε λίγα χρόνια θα μιλούμε όλοι για τον συγκεκριμένο σκηνοθέτη.

Η «Γενοβέφα» επιχειρεί μια νέα, τολμηρή και μοντέρνα αφηγηματική προσέγγιση ξεφεύγοντας από το στερεότυπο του είδους. Διηγείται την ιστορία των τριών βασικών ηρώων εναλλάσσοντας στην αφήγηση τις οπτικές γωνίες τους, σε μια πρωτότυπη δραματουργική σκυταλοδρομία.

Τα γυρίσματα της ταινίας θα γίνουν στα Ζαγοροχώρια και στα

Ο Πανωσουδενιώτης σκηνοθέτης Βασίλης Δούβλης και ο παραγωγός της ταινίας Κώστας Λαμπρόπουλος

Γιάννινα, αφού το τοπίο αντιμετωπίζεται ως στενά συνδεδεμένο με τον μύθο της ταινίας και είναι ο πραγματικός πρωταγωνιστής της.

Πολλούς μικρούς ρόλους θα τους υποδυθούν Γιαννιώτες ηθοποιοί, αλλά και ντόπιοι ερασιτέχνες, δίνοντας έτσι την αυθεντικότητα που χρειάζεται, με κορυφαίο τον δεξιοτέχνη του κλαρίνου Γρηγόρη Καψάλη και την κομπανία του.

Στη συνέχεια αναδημοσιεύουμε σχετικά σχόλια από το Γιαννιώτικο τύπο:

«Χαρούμενος και συγκινημένος την Δευτέρα το μεσημέρι, (4 Απριλίου 2005), ο σκηνοθέτης Βασίλης Δούβλης μίλησε για την ταινία «Γενοβέφα», μαζί με τον παραγωγό Κώστα Λαμπρόπουλο.

Τα γυρίσματα της ταινίας θα γίνουν στα Ζαγοροχώρια, αφού η «Γενοβέφα» είναι ένα τραγούδι, ένα νοσταλγικό ηπειρώτικο τραγούδι, που συνδέεται στενά με τη μοίρα των πρωταγωνιστών της ταινίας και αποτελεί το βασικό μουσικό θέμα της.

Η «Γενοβέφα» είναι μια ταινία. Μια ταινία για την ξενιτιά, τον έρωτα και τον θάνατο, που επιχειρεί να προσεγγίσει ένα από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα της σύγχρονης Ελλάδας, τη μετανάστευση. Ο σκηνοθέτης γεννήθηκε στο Ζαγόρι, στα Άνω Πεδινά, όπου και πέρασε τα παιδικά του χρόνια και μ' αυτή την ταινία κάνει πραγματικότητα ένα παλιό του όνειρο, όπως χαρακτηριστικά είπε.

Αυτή είναι η πρώτη μεγάλη μη-

κους ταινία του, και εξήγησε με λόγο άμεσο την επιλογή του: «Λέγεται «Γενοβέφα». Τα γυρίσματά της θα γίνουν εξ' ολοκλήρου το καλοκαίρι, αν όλα πάνε καλά, στα Ζαγοροχώρια και στα Γιάννινα. Και όπως υποδηλώνει και ο ίδιος ο τίτλος της ταινίας, δεν πρόκειται απλά για μια ταινία, η οποία χρησιμοποιεί τον χώρο των Ιωαννίνων και των Ζαγοροχωρίων, σαν ένα απλά γραφικό ντεκόρ, όπως συμβαίνει κατά κόρον, αλλά είναι μια ταινία που είναι στενά συνδεδεμένη, ο ίδιος ο μύθος της ταινίας, με τον τρόπο του και τον πολιτισμό αυτού του τόπου. Καλό είναι να διευκρινίσω από την αρχή ότι, δεν έχει καμία σχέση με το γνωστό μύθο της Γενοβέφας, αλλά σχετίζεται με το Ηπειρώτικο τραγούδι, έτσι όπως θα μας την παίξει ο Γρηγόρης Καψάλης. Μοναδικά την έπαιξε ο Γρηγόρης».

Να σημειωθεί ότι ο Γρηγόρης Καψάλης, ήταν παρών στη συνέντευξη και με τα λεγόμενά του τόνισε πως ήταν πολύ ευχαριστημένος γι' αυτή του την συμμετοχή στην ταινία.

Μια πρωτότυπη αφηγηματική ματιά

Η «Γενοβέφα» επιχειρεί μια νέα, τολμηρή και μοντέρνα αφηγηματική προσέγγιση ξεφεύγοντας από τα στερεότυπα του είδους. Διηγείται την ιστορία των τριών βασικών ηρώων εναλλάσσοντας στην αφήγηση

τις οπτικές γωνίες τους, σε μια πρωτότυπη δραματουργική σκυταλοδρομία.

Η υπόθεση της ταινίας

Ένα μοιραίο ερωτικό τρίγωνο

Ο Ηλίας, εξηντάρης πια, γυρίζει στο σχεδόν ερημωμένο χωριό του, μετά από τριάντα χρόνια σκληρής δουλειάς στα εργοστάσια της Γερμανίας. Αγοράζει ένα βενζινάδικο και μια ταβέρνα στον κεντρικό δρόμο για τα Γιάννινα και προσπαθεί να κάνει μια καινούργια αρχή. Νιώθει και πάλι ξένος, αυτή τη φορά στην ίδια του την πατρίδα...

Η Ελένη, η γυναίκα του, είναι είκοσι χρόνια νεότερή του κι ακόμα όμορφη. Τον παντρεύτηκε πολύ νέα, αν και δεν τον ερωτεύτηκε ποτέ, ελπίζοντας ότι θα την γλιτώσει από τη φτώχεια και τη μιζέρια του χωριού. Η ιδέα ότι είναι καταδικασμένη να περάσει την υπόλοιπη ζωή της στο ερημωμένο χωριό την φέρνει σε απελπισία. Θέλει επιτέλους να ζήσει, όσο είναι ακόμα καιρός...

Ρεπορτάζ: Άννα Δερέκα

Από την εφημερίδα

«ΝΕΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ»

«Ο ΓΙΑΝΝΙΩΤΗΣ σκηνοθέτης Βασίλης Δούβλης έφυγε χτες για την Αθήνα αφού πρώτα επισκέφθηκε χώρους που θα γυρίσει την νέα του ταινία στα Γιάννινα και το Ζαγόρι, που είναι και τόπος καταγωγής του. Όπως γράφαμε και προχτές είναι ένας νέος σκηνοθέτης, δοκιμασμένος στις μικρού μήκους, με αναγνωρισμένο ταλέντο που δοκιμάζει τώρα το μεγάλο μήκος, τις «κανονικές» δηλαδή ταινίες με ένα σενάριο που κατάφερε όχι απλώς να βρει χρηματοδότηση από το Κέντρο Κινηματογράφου και την κρατική τηλεόραση από και μια πολύ σημαντική εταιρία παραγωγής την ίδια που έχει υποστηρίξει μεγάλες ταινίες όπως πρόσφατα τις «Νύφες». Όπως είναι φυσικό όμως, χρειάζεται κι άλλα λεφτά γιατί οι ταινίες είναι πολύ ακριβές».

Του ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΥ

Από την εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ»

Το «ματζάτο»

Μια νέα τουριστική μονάδα, ο ξενώνας «ματζάτο», άρχισε να λειτουργεί από τα μέσα του περασμένου μήνα στο Μονοδένδρι. Πρόκειται για ένα επιβλητικό κτίριο σε παραδοσιακό στιλ χτισμένο στην πιο περιοπτη θέση του οικισμού δίπλα στον αμαξιτόδρομο.

Διαθέτει άνετα δωμάτια επιπλωμένα με όλα τα κομψόρ και μεγάλα αίθουσα εστιατορίου.

Το γεγονός αποκτά ιδιαίτερη σημασία για το χωριό μας, γιατί η εν λόγω μονάδα ανήκει αποκλειστικά σε νέους ανθρώπους μόνιμους κατοίκους του χωριού με διάθεση να δουλεύουν προσφέροντας τις καλύτερες υπηρεσίες στους πολίτες τους αναδεικνύοντας έτσι την επιχείρησή τους και καθιστώντας την σε μια ζωντανή και παραγωγική τουριστική μονάδα. Ευχόμαστε στους συγχωριανούς ιδιοκτήτες να πάνε καλά οι δουλειές τους.

Σ.Θ.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΛΑΦΟΤΟΠΟ

— Την Κυριακή στις 25 Γενάρη, στο φιλόξενο ξενοδοχείο OSCAR, η ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου, έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα της, προσφορά των μελών του Δ.Σ. Το προεδρείο της Ενώσεως ευχαριστεί τους συγχωριανούς μας, για την προσφορά και ιδιαίτερως όλους όσους ενίσχυσαν οικονομικά την Ενωσή μας.

— Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε και φέτος την Παρασκευή, στις 11 Φλεβάρη, ο ετήσιος παραδοσιακός χορός της Ενώσεως Αποδήμων Ελαφοτόπου.

Τόπος αντάμωσης, το καθιερωμένο πια και φιλικό μας Κέντρο «Χαλκιάς Παλλάς», όπου ο Πέτρος Λούκας Χαλκιάς, ο γιος του Μπάμπης μαζί με τον Αντώνη Κυρίση μας διασκέδασαν μέχρι πρωίας.

Το Δ.Σ. της Ενώσεως ευχαρίστησε θερμά τους συμπατριώτες και φίλους που μας τίμησαν με την παρουσία τους.

Το έργο αυτό, μοιρασμέ-νο ανάμεσα σε έναν πρώτο τόμο (σελ. 377) με κείμενα και σε ένα δεύτερο με εικονογράφηση (σελ. 306), απο-τελεί την εξαντλητική έρευνα για τη διαχρονική εξέλιξη (1100-1905) της παραδο-σιακής αρχιτεκτονικής ενός οικισμού στο Ζαγόρι Ηπεί-ρου, ακολουθώντας τον κα-ταξιωμένο τούττο της μονο-γραφίας. Ο συγγραφέας του δούλεψε συνολικά επι-τόπου οχτώ μήνες συγκε-ντρώνοντας σχετικό υλικό (σελ. 18) με στόχο την «ανάλυση και ερ-μηνεία της αρχιτεκτονικής του Κουκουλιού σε κλίμακα λεπτομέ-ρειας, ολοκληρωμένων κτισμάτων, συνόλου κτισμάτων και της ευρύτε-ρης περιοχής, όπως εξελίσσονται στο χρόνο,» (σελ. 16) Αλλά, την ίδια στιγμή, με πρόθεση να ελεγ-χθούν οι «καθ' όλα νόμιμες συγκι-νησιακές εξάρσεις» και η (αναπό-δραστη) «πρώτη αυθαίρετη στην ουσία, εκτίμηση» των πραγμάτων, καταφεύγοντας στην εξαντλητική χρήση ποσοτικών δεδομένων (σελ. 17). Ανάλυση και ερμηνεία, λοιπόν, όσο γίνεται πιο αντικειμενική και μετρήσιμη, σε τέσσερα επίπεδα θε-ώρησης, κατανέμοντας το υλικό σε αντίστοιχα τέσσερις εύλογες πε-ριόδους (1100-1650, 1650-1750, 1750-1850 και 1850-1905).

Αν η υπόθεση έμενε ως εδώ, η υποδειγματική αυτή μελέτη θα αντιπροσώπευε τον τυπικό τρόπο έρευνας της παραδοσιακής αρχιτε-κτονικής, όπως εδραιώθηκε, με αναρίθμητες συγγενικές μελέτες σε όλο τον ελληνικό χώρο μεταπο-λεμικά, χάρις στα θεμέλια που έθε-σαν ορισμένοι σημαντικοί πρωτο-πόροι ερευνητές (όπως ενδεικτικά οι Α. Ορλάνδος, Π. Μιχαήλ, Γ. Μέ-γας, Ν. Μουτσόπουλος). Αλλωστε η επιτροπή παρακολούθησης της διατριβής του, που ολοκληρώθηκε το 1995 και αναπαράγεται εδώ πι-στό, αποτελούνταν από καταξιω-μένους ερευνητές της παραπάνω ελληνικής Ερευνητικής παράδο-σης. Ο Β. Χρηστίδης υποχρεωτικά βαδίζει στα ίχνη τους, ακόμα και όταν δοκιμάζει -όπως είναι υπο-χρέωσή του- να προχωρήσει ακόμα πιο πέρα, διεισδύοντας σε τομείς όπου εκείνοι δεν είχαν την ευκαι-ρία (ή ίσως και την πρόθεση) να υπεισέλθουν. Δεν θα μπορούσε να κάνει και αλλιώς καθώς εκείνος δουλεύει αρκετές δεκαετίες ύστε-ρα από τους παλιούς δασκάλους, ενώ γύρω του καταγράφονται αλ-λαγές, που δεν αντανakλώνται μό-νο στο Κουκούλι του 1992, που επι-σκέφτηκε ο συγγραφέας και τρώ-μαξε από τις τόσο φανερές αλλοι-ώσεις του αφότου το είχε μελετή-σει. Υπάρχουν λοιπόν διάχυτες αλ-λαγές (ίσως και ανατροπές) που ο συγγραφέας εντάσσει στον τρόπο θεώρησής του, ακόμα κι όταν ομο-λογεί με αποφασιστική ελκρινεία ότι δεν είναι «καθόλου κατάλλη-λος» για ορισμένες τέτοιες προε-κτάσεις (σελ.42). Το σπουδαίο όμως είναι ότι δοκιμάζει νέες προ-

Δ. Χρηστίδης «Η αρχιτεκτονική του Κεντρικού Ζαγορίου. Το παράδειγμα του Κουκουλιού» Τόμος 2, Ριζάρειο Ίδρυμα, Αθήνα 2004

σεγγίσεις, ακόμα κι όταν αυτό γίνε-ται αποσπασματικά ή χωρίς να ολο-κληρώνεται εντελώς, Άλλωστε πώς να πάει μακρύτερα όταν οι απαιτήσεις της βασικής του μεθό-δου εργασίας είναι εξαντλητικές, καθώς αναγκάζεται συνεχώς να παραπέμπει σε αντιστοιχίες με άλ-λους τόπους, παραλληλίζοντας με συγγενικές συνθετικές ή κατα-σκευαστικές μεθόδους. Οι άφθο-νες υποσημειώσεις που συνοδεύ-ουν το κείμενο του βρίθουν από τέ-τοιες παρεκβάσεις, οπότε η έννοια της «μονογραφίας» εμπλουτίζεται έτσι με πλήθος διασυνδέσεων με ανάλογα φαινόμενα, τεκμηριωμέ-να από άλλους ερευνητές, σε ολό-κληρο το γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας.

Τελικά, αυτή η «κλασική» μέθο-δος έρευνας εξυπηρετείται από τον Β. Χρηστίδη με υποδειγματικό τρόπο, χωρίς υπερβολικούς και ασύστατους ισχυρισμούς, ακολου-θώντας το γενικότερο πνεύμα της δουλειάς του. Αυτό δεν είναι μικρή πρόδοος σε σχέση με τη συνηθί-ζοταν παλιότερα, όταν (για μια σειρά αϊτό λόγους) «έπρεπε» να αποδει-χτούν θεωρητικά σχήματα προαπο-φασισμένα. Επίσης, χρειάζεται να υπογραμμίσουμε πόσο υψηλή είναι η στάθμη σχεδιαστικής καταγρα-φής του υλικού αποτυπώσεων που περιέχεται στον δεύτερο τόμο του βιβλίου. Εδώ επιπλέον διακρίνεται και η σχεδιαστική δεινότητα του ίδιου του συγγραφέα, καταχωρη-μένη σε διάφορα σημεία των δημο-σιευμένων σχεδίων, που εύκολα ξεχωρίζει το έμπειρο μάτι. Το ίδιο φανερός είναι και οι ικανότητές του, ως συνθέτη, να κρίνει με σύγ-χρονα κριτήρια την αξία της αρχιτε-κτονικής που μελετά.

Οφείλουμε έτσι να επαινέσουμε την πρόθεσή του να βαδίζει πάντα μετρημένα, έστω κι αν αυτό σημαί-

νει πως δεν μπορεί πάντα να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα που θέ-τει.

Πιστεύουμε πάντως πως θα ήταν κρίμα αν εξαντλούσαμε τις παρατηρήσεις μας στο τι πετυχαί-νει ή δεν πετυχαίνει η χρήση της παραπάνω μεθόδου -όπως κάθε «εργαλείο» έχει κι αυτό τα πλεονε-κτήματα και τα μοιραία μειονεκτή-ματά του. Μάλλον πιο χρήσιμο θα ήταν να αναφερθούμε σε εκείνα τα

Δημήτρη Φιλιππίδη

ιδιαίτερα συστατικά της έρευνας του Β. Χρηστίδη, που προδίδουν μια 'φρεσκάδα' στο κοίταγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

Θα προχωρούσαμε λίγο μακρύ-τερα, αγγίζοντας τις (ακόμα ελάχι-στα αξιοποιημένες από αρχιτέκτο-νες) μελέτες της τόσο σημαντικής Α. Κυριακίδη-Νέστορος, για παρά-δειγμα. Γιατί, ίσως χωρίς να το κα-ταλάβαινε» πλήρως, ο Β. Χρηστί-δης βρέθηκε να διαχειρίζεται υλικό που παρέπεμπε άμεσα στις δικές της αναζητήσεις. Αίφνης ο ρόλος της γυναίκας στην «μικρή» κοινω-νία του Κουκουλιού, όπως προβάλ-λει ως συνέπεια της μετανάστευ-σης του ανδρικού πληθυσμού για δουλειά, είναι κάτι που παίζει καθο-ριστικό ρόλο σε πάμπολλους το-μείς της τοπικής αρχιτεκτονικής - από το πόσο μακριά μπορεί να φτά-σει η γυναίκαει φωνή ως τον τρόπο που οι γυναίκες διακοσμούν το εσωτερικό του σπιτιού ή κάθονται στα πεζούλια της αυλής για να απο-σπερίσουν (σελ.90, 184, 207, 250,256). Οι πληροφορίες αυτές παύουν να είναι «λαογραφικές» (όπως στρεβλά έχουν μάθει να τις ονομάζουμε) και απλώνονται σε όλη τη γκάμα φαινομένων που περι-έχονται στον «τρόπο ζωής» με το

«ιδεολογικό περιεχόμενο» του, κά-τι δηλαδή που συνεχώς απασχολεί τον συγγραφέα καθώς κινείται хро-νικά μέσα στην αρχιτεκτονική του Κουκουλιού,

Με αυτό τον τρόπο έχουμε φτάσει επιτέλους στο κύριο «ατού» του βι-βλίου του Β. Χρηστίδη, στην ευτυχή του σύμπτωση με τον τοπικό δά-σκαλο και ερευνητή Κώστα Λαζαρί-δη (1904-1987), που πρόσφερε απλόχερα στον συγγραφέα όλο το υλικό που ο ίδιος είχε συγκεντρώ-σει, δημοσιευμένο και αδημοσίευ-το, για το Κουκούλι. Εδώ παρευρι-σκώμαστε στη σπάνια συνάντηση (προσωπικά δεν γνωρίζω άλλη σχε-τική) του «αρχιτέκτονα» με τον «τοπικό λαογράφο-χρονικογρά-φο». Δύο «ειδικοί» που μπορεί να μιλούν διαφορετική γλώσσα, που μπορεί εξίσου να βγάζουν διαφορε-τικά συμπεράσματα από αυτό που βλέπουν ή μαθαίνουν, αλλά όταν καταφέρουν να έρθουν σε επαφή δημιουργείται μια όσμωση μεταξύ τους που έχει άμεσα και χειροπια-στά αποτελέσματα στην εμπόθυν-ση της έρευνας. Βέβαια δεν ξέρου-με τι κέρδισε ο Κ. Λαζαρίδης από τη συνάντηση, πάντως το τι κέρδισε ο Β. Χρηστίδης είναι παντού φανε-ρό μέσα στο βιβλίο του, προσθέτο-ντας απαραίτητο βάθος στην προο-πτική με την οποία εξετάζει τα τεκ-μήρια του τόπου. Γιατί αν ο Χρηστί-δης, από την παιδεία του και τη νο-στορπία του, επιλέγει την αυστηρή οδό του καθαρού ορθολογισμού, που δέχεται μόνο ότι είναι μετρήσι-μο και ορατό, ο Λαζαρίδης έρχεται διακριτικά να μας θυμίσει πως υπάρχουν αμέτρητα άλλα ζητήμα-τα, που δεν υπακούουν στις αυστη-ρές προδιαγραφές του ορθολογι-σμού, και όμως παίζουν πολύ σημα-ντικό ρόλο. Ο Λαζαρίδης καταγράφ-ει ό,τι γνωρίζει και μαθαίνει, φυ-σικά διυλίζοντας το μέσα από τις δικές του ηθικές κρίσεις, αλλά πα-ραμένει πάντα κοντά στα πράγμα-τα, ως ρεαλιστής που συναρπάζε-ται από κάθε λογής λεπτομέρειες, αδιακρίτα. Ο Χρηστίδης έρχεται εξοπλισμένος με ένα αφαιρετικό μεθοδολογικό εργαλείο, που επι-βάλλει την άψογη ιεράρχηση του υλικού (βλ. ενδεικτικά τον πίνακα περιεχομένων του βιβλίου). Στην μεταξύ τους ετερότητα μπορεί να κρύβεται ένα μεγάλο μέρος από τη γοητεία της μελέτης του Β. Χρηστί-δη, μετατρέποντας την σε συναρ-παστική περιπέτεια ιδεών που μπο-ρεί να γοητεύσει και τον «μη-ειδι-κό» αναγνώστη, ό,τι κι αν σημαίνει ένας τέτοιος προσδιορισμός. Γιατί είτε το θέλουμε είτε όχι, συζητώ-ντας για το Κουκούλι με αυτούς τους όρους συζητάμε για ολόκλη-ρη τον κόσμο, για τη ζωή. Πρέπει για αυτό να επαινέθει για ένα λόγο παραπάνω η πρωτοβουλία του Ρι-ζάρειου Ιδρύματος να αναλάβει την τόσο επιμελημένη αυτή έκδοση, καθώς ξεφεύγει από τα στενά όρια μιας «τοπικής» μελέτης και μπορεί να τροφοδοτήσει πολύ ευρύτερες αναζητήσεις και όχι μόνο στην πε-ριοχή της καθαυτού αρχιτεκτονικής- «παραδοσιακής» ή άλλης.

Παρατηρήσεις επάνω στην κριτική του Δ. Φιλιππίδη για τη μελέτη μου: «Η αρχιτεκτονική του Κεντρικού Ζαγορίου. Το παράδειγμα του Κουκουλιού», τόμος 2, Ριζάρειο Ίδρυμα, Αθήνα 2004.

Ευχαριστώ τον διακεκριμένο συνάδελφο για την προθυμία του να ανταποκριθεί στην πρόσκληση μου να γράψει κριτική για την εκτεταμένη αυτή εργασία μου και την ταχύτητά του να την ετοιμάσει.

Επίσης ων ευχαριστώ για την ελκρινεία του, όπως αυτή φαίνεται από κάποιες δυσάρεστες σε μένα παρατηρήσεις του, κύρια επειδή νομίζω ότι αυτές αδικούν τη μελέτη. Γι' αυτό και χάρηκα ιδιαίτερα για τις πολλές θε-τικές κρίσεις του.

Θεωρώ λοιπόν υποχρέωσή μου να διευκρινίσω μερικά ποικίλης βαρύτητας σημεία της κριτικής αυτής, αρχίζοντας από την αρχή του κει-μένου.

1. Ο Β' τόμος δεν περιέχει απλά "εικονογράφηση", αλλά και τους πολ-λούς πίνακες ταξινόμησης των σπιτιών - κάθε περιόδου, που με τη σειρά τους συνοδεύονται από π.χ, 13 αριθμητικούς πίνακες (στη Γ' περίοδο, σ, 148-160), οι οποίοι συμπληρώνουν τις πληροφορίες των σχεδίων και κυ-ρίως αποδεικνύουν τις σχέσεις των τύπων των σπιτιών με τους χώρους που περιέχουν. Περιλαμβάνει επίσης πίνακα των χωριών του Ζαγορίου του 1820, πίνακα μητρώου κτισμάτων και διάγραμμα εξέλιξης του πληθυ-σμού του Κουκουλιού.

2. Η μελέτη γίνεται «σε τέσσερα επίπεδα θεώρησης». Διευκρινίζω, ότι ερευνάται με την ίδια μέθοδο η εξέλιξη των κτισμάτων (και του χωριού) στις τέσσερις αυχές χρονικές περιόδους, κάθε μια από τις οποίες προσ-δίδει στα κτίσματα σαφή και απολύτως διακριτά αρχιτεκτονικά χαρακτη-ριστικά.

3. Υπάρχουν «αναρίθμητες συγγενικές μελέτες» γύρω από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Όμως πιστεύω, ότι ελάχιστες απ' αυτές έχουν ανάλογη με την κρινόμενη έκταση τουλάχιστον, Πιστεύω επίσης, ότι οι τελευταίες έχουν κάθε μια τους τη δική της ιδιαιτερότητα σημαντικά μάλιστα διαφοροποιημένη από την των άλλων.

Βεβαίως και δεν αμφισβητώ, ούτε στο ελάχιστο, τη συμβολή των πρω-τοπόρων ερευνητών, όπως του Γ. Μέγα, Αν, Ορλάνδου, Π. Μιχαήλ, Ν. Μου-τσόπουλου, κλπ στην έρευνα γύρω από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Η εξαιρετική Επιτροπή Παρακολούθησης της διατριβής μου δεν συ-νέβαλε στη διαμόρφωση της, διότι της την παρουσίασα τελειωμένη.

4. Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν οι άλλοι ερευνητές είχαν την «ευκαιρία» για τη μελέτη αυτή. Τουναντίον μάλλον. Το κίνητρο ήταν η επι-θυμία να κάνω κάτι όσο μπορούσα πληρέστερο. Βεβαίως, όπως περ-νούσαν τα χρόνια, σοβαρότερες και πληρέστερες μελέτες εμφανιζόταν, όπως η «Μακρινίτσα» της Ρέας Λεωνιδοπούλου - Στυλιανού (1982), που λειτούργησε σε μένα ως κέντρισμα, καθώς και άλλες.

5. Η έρευνα τούτη πήρε τη μορφή και την έκτασή της για λόγους που αναφέρονται στα «προλεγόμενά» της. Οι «αλλαγές ίσως και οι ανα-τροπές» (στο οικιστικό περιβάλλον του χρόνου μελέτης 1975-1982), που αναφέρει ο Φιλιππίδης, ως αιτίες επέκτασης της έρευνάς μου, διευκρινίζω, ότι δεν ήταν σημαντικές σε σχέση με την μετέπειτα (1992) κατάσταση και οπωσδήποτε δεν επηρέασαν τον τρόπο θεώρησής μου.

6. Η ομολογία της ακαταλληλότητας μου για να διερευνήσω π.χ. τις σχέσεις επιλογής, της τοποθεσίας ίδρυσης του χωριού και συμβολής ε-θρησκευτικών ή πολιτιστικών αξιών (σ. 42), θεώρησα ότι ήταν ε-πισημάνσιμη καθήκον μου, γι' αυτό και κατέφυγα στην Α. Κυριακίδη -Νέστο-ρος και έτσι προέκυψε η «αποφασιστική ελκρινεία» μου. Άλλωστε αλλού αναφέρω, ότι η προσπάθεια πλήρους ερμηνείας της αρχι-τεκτονικής εκεί-νης, (και όχι μόνο), είναι πιστεύω αντικείμενο έρευνας ομάδας ειδικών, όπως ανθρωπογεωγράφων, κοινωνιολόγων, ιστορικών, λαογράφων κλπ.

7. Η φιλία μου με ων Κ. Λαζαρίδη και η εκτίμησή μου γι' αυτόν και το έργο του διαφαίνονται καθαρά στη μελέτη π.χ. στη σ. 15.

8. Από την πληθώρα των πληροφοριών του, στις οποίες έγινα κοινω-νός μετά από συστηματική μελέτη των γραπτών του αλλά και πολλές συ-ζητήσεις μου μαζί του, επέλεξα εκείνες που εξυπηρετούσαν το στόχο της μελέτης.

Θα ήθελα εδώ να θυμίζω, ότι σ' αυτήν περιέχονται, ως βασικοί ερμη-νευτικοί συντελεστές της αρχιτεκτονικής αυτής, παράγοντες και έννοιες «μη μετρήσιμα και αόρατα, που είτε προκύπτουν από τον Λαζαρίδη, είτε από άλλες πηγές, όπως π.χ. το γόητρο που αποκτούν οι νοικοκυραίοι με δύναμη τους και υπεύθυνο, σε μεγάλο βαθμό, για τα άρτια τεχνικά και α-σθητικά αποτελέσματα, το «μυστικό πνεύμα και οι εσχ.α.ολογικές ιδέες» ως κυρίως υπεύθυνα για τη διαμόρφωση της αρχιτεκτονικής της Α' περιό-δου (σ.72), κλπ.

9. Τελειώνοντας, αναρωτιέμαι εάν μέσα σ' αυτή την κριτική θα είχε θέ-ση μια αναφορά σε κάποια σημαντικά χαρακτηριστικά Γης, όπως π.χ. στη Χρησιμότητα των αριθμητικών πινάκων για την εξαγωγή πιο σίγουρων συ-μπερασμάτων κατά την εξέταση της «λειτουργίας» των σπιτιών, επίσης πάνω στη «πολεοδομική θεώρηση των περιόδων Γ' και Δ'» (κεφ. Η' σ, 285-308), καθώς και στο κεφ. Γ για τους μαστόρους (σ, 323-347).

Βύρων Δ. Χρηστίδης (29/03/2005)

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στους πανέμορφους Φραγκάδες του Ζαγορίου

Βρήκε την ευκαιρία ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κά-ρολος Παπούλιας να έρθει στους Φραγκάδες όπου διατηρεί και σπίτι, μαζί με τη σύζυγό του για να ξεκουραστεί λίγες ώρες.

Ήταν η πρώτη επίσκεψη στα Γιάννινα μετά την ορκωμοσία του και οι συγχωριανοί του τον υποδέχτηκαν με θερμές εκδη-λώσεις.

Απλώς όπως πάντα και καταδεκτικός κάθισε μαζί τους ήπια ένα τσίπουρο και πήγε όπως είπε στη συνέχεια στο σπίτι για να δει τις ζημιές στα δέντρα του από την κακοκαιρία.

Το ίδιο απλά ταξίδεψε από την Αθήνα στα Γιάννινα. Πήρε το αεροπλάνο της γραμμής, ως απλός πολίτης και όταν αποβιβάστηκε μπήκε στο αυτοκίνητο που τον περίμενε και χωρίς συνοδεία αστυνομικών πήγε στους Φραγκάδες.

Θα το ευχαριστιόταν περισσότερο αν δεν τον «κυνηγού-σαν» οι τηλεοπτικές κάμερες και οι δημοσιογράφοι, αλλά τι να κάνει αναγκαίο κακό. Πάντως δεν κούρασε κανέναν, αλλά και οι δημοσιογράφοι δεν τον ενόχλησαν καθόλου.

Στο Ξενοδοχείο «ΤΟ ΠΕΤΡΩΤΟ» του Πάντζιου. Από αριστερά: Άλκης Πασχάλης, Πρόεδρος Δ.Σ., το ξέγυος Παπούλια, Γιώργος Σου-κουβέλος, Δήμαρχος, Νίκος Σιατούνης, Δημοτικός Σύμβουλος. Αγα-μέμνους Τοιμής, Αντιδήμαρχος, Νίκος Καραπλιπής, Πρόεδρος Τ.Σ.Α.Δ. Φραγκάδων, Γιάννης Τσεκούρας, εκπρόσωπος ΙΛΕΖ και Απόστολος Οικονόμου, πρόεδρος του Π.Σ. Ζαγορισίων.

◆ Λίγα λόγια για το χωριό του Προέδρου.

Ο Κάρολος Παπούλιας έχει πολλούς δεσμούς με τους Φραγκάδες και πολύχρονους. Ένας πολύ καλός του φίλος πρώην Πρόεδρος της κοινότητας ήταν η αφορμή να αγοράσει ο Παπούλιας ένα μικρό σπίτι στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Το χωριό ανήκει στο Δήμο Τύμφης του κεντρικού Ζα-γορίου και το Χειμώνα οι μόνιμοι κάτοικοι δεν ξεπερνούν τους εβδομήντα.

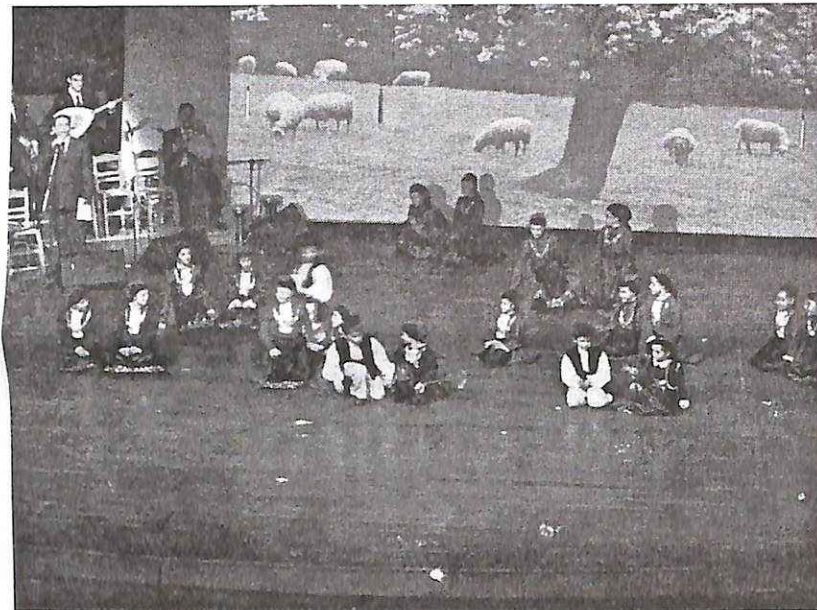
Στο σπίτι του έχει πολλά φυτά και δέντρα τα οποία περι-ποιείται ο ίδιος. Πολλές φορές ξεκουράζεται στο χωριό που έχει μια απίστευτη ηρεμία και εκπέμπει μια γαλήνη την οποία είχε ανάγκη ο επί πολλά χρόνια υπουργός των εξωτερικών.

Το αίτημα του Προέδρου είναι ένα: Να μετονομασθεί ο Δή-μος και να περιλαμβάνει το συνθετικό Ζαγόρι. Τον Αύγουστο κατά πάσα πιθανότητα να επισκεφθεί και πάλι, επισήμως αυτή τη φορά το χωριό, διότι θα εγκαινιάσει το παράρτημα του Αστεροσκοπείου Αθηνών, το οποίο κατασκευάζεται αυτή την περίοδο.

Κουκούλι. (Φωτ. Τένη Παναγιωτίδη)

«Του Έρωτα και της Αγάπης»

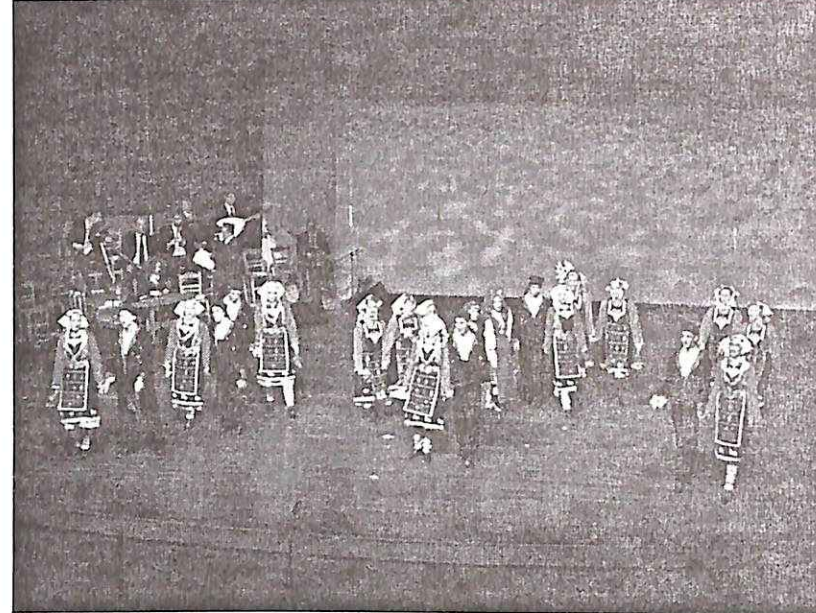
Στην αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου της πόλης των Ιωαννίνων στις 16 Απριλίου, έγινε η ετήσια εκδήλωση του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορισίων με τίτλο "Του Έρωτα και της Αγάπης". Περιελάμβανε δρώμενα, χορούς, μουσική, τραγούδια από το Ζαγόρι, την Ήπειρο, τη Θράκη, τη Μακεδονία, τα Νησιά και τη Σμύρνη.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Νομάρχης Ιωαννίνων, ο βουλευτής Αντώνης Φούσας, οι Δήμαρχοι Ανατολικού και Κεντρικού Ζαγορίου, Τύμφης, το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ, ο Αγάπιος Τόλης, ο πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου Ιωαννίνων, διευθυντές τραπεζών, εκπρόσωποι πολιτιστικών φορέων του Ζαγορίου και των Ιωαννίνων.

Η παράσταση μεγάλη, δυόμισι ώρες ακριβώς, αλλά ο κό-

σμος δε σκέφτηκε ούτε στιγμή να φύγει. Τα 95 παιδιά του Συνδέσμου με εντατικές πρόβες το τελευταίο εξαήμερο, παρουσίασαν με τον καλύτερο τρόπο τη διαχρονικότητα του Έρωτα και της Αγάπης με χαρά, με γέλιο, με τραγούδι και χορό. Οι μουσικοί – 12 άτομα πάνω στη σκηνή – νέοι εξαιρετικοί συνεργάτες του Συνδέσμου οι περισσότεροι, απέδειξαν πως η παράδοση και η μουσική δεν είναι κάτι στατικό, αλλά εξελίσσεται μέσα στο χρόνο και αναδημιουργείται συνεχώς, γεγονός το οποίο ο Σύνδεσμος Ζαγορισίων στηρίζει τα τελευταία χρόνια και το αποδεικνύει με τις ποικίλες δραστηριότητές του. Αλλωστε δεν είναι τυχαίο ότι παράσταση τελειώσε με την "Ομορφή Πόλη" του Μίκη Θεοδωράκη.

Τα μέλη του Δ.Σ. του Συνδέ-

σμου σίγουρα αισθάνονται δικαιωμένα για την πολύτιμη βοήθεια που είχαν από πολλούς Ζαγορισίους επώνυμους και μη, όπως άλλωστε τόνισε κι ο Πρόεδρος στην αρχή, καθώς και ότι στην επιτυχία της

παράστασης μεγάλο μερίδιο είχαν δυο νέοι συνεργάτες, ο Βαγγέλης Βροντός υπεύθυνος της προβολής των φωτογραφιών κι ο φωτογράφος Χρήστος Γκλίβας στην επιλογή και παραγωγή των φωτογραφιών.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Το Δ.Σ. του Π.Σ.Ζ. αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει θερμά:

- Τους Δημάρχους Ανατολικού και Κεντρικού Ζαγορίου, Τύμφης κύριους Βασίλη Σπύρου, Γαβριήλ Παπαναστασίου και Γιώργο Σουκοβέλο

- Την κυρία Ελένη Δούβλη
- Τη Ριζάρειο Σχολή
- Τη Λαμπριάδαιο Σχολή
- Το Λαογραφικό Μουσείο "Αγάπιος Τόλης"
- Την κυρία Βιβή Φωτοπούλου
- Τον κύριο Ζωγράφο Τσομπανιδή
- Την κυρία Τούλα Ποάλα

οι οποίοι πρόθυμα ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας και βοήθησαν τα μέγιστα στην πραγματοποίηση της εκδήλωσης του Συνδέσμου στις 16 Απριλίου 2005.

Ο Πρόεδρος

Τι θα γίνει με την αρκούδα στο Ζαγόρι;

Τώρα που ο κόμπος έφτασε στο χτένι ρωτάμε όλους τους αρμόδιους, τα αρμόδια υπουργεία τους υπουργούς και τους βουλευτές μας, τον κ. Περιφερειάρχη, τον κ. Νομάρχη, το δήμαρχό μας, τον Δασάρχη, τους υπεύθυνους αρκτουραίους και τους πολυσχεδείς περιβαλλοντολόγους ..., τι θα γίνει με το θέμα της αρκούδας στο Ζαγόρι. Να μας πουν να φύγουν να φύγουν οι Ζαγορισίσι για να ζουν ελεύθερες οι αρκούδες; να φύγουν οι αρκούδες ή να ζήσουμε και οι δυο αρμονικά στον τόπο μας. Προχθές πήγε η κυρά Κώσταίνα στο μαντρί και δεν βρήκε κανένα κατσίκι.

Φαντάζεστε; Φανταστείτε να ήταν και η ίδια στο μαντρί και να έβλεπε την αρκούδα να μπαίνει μέσα και να τις αρπάξει τα κατσίκια... τι θα γινόταν; θα έμενε στον τόπο η γυναικία

Πήγε ο Πέτρος στον κήπο και δεν βρήκε καμιά κυψέλη σωστή τις είχε σπάσει όλες η αρκούδα. Έχει ρημάξει το κτήμα το παπακώστα. Δεν τολμάμε να βάλουμε ένα δέντρο, έναν κήπο, μπαίνει και τα σπάει ή τα ξεριζώνει όλα.

Γυρίζουν ανενόχλητες μαμά, μπαμπάς και το μωρό τους από το χέρι και κάνουν ότι θέλουν. Το κατάλαβαν φαίνεται ότι είναι υπό προστασία, τώρα ποιος θα προστατέψει τους Ζαγορισίσιους, δεν ξέρω. Θα τους αποζημιώσει μας λένε ο αρκτούρος ένας ιδιωτικός φορέας. Τρέχα γύρευε, δηλαδή εκτός που δίνει ελάχιστα, σου τα δίνουν με χίλιες διαδικασίες και όταν θέλουν.

Μας λεν να βάλουμε ηλεκτροφόρα σύρματα για να μην έρχεται η αρκούδα, να κάνουμε τον τόπο μας Νταχάουν και Άουσιβιτς. Για φαντάσου. Σιγά-σιγά θα μας πουν να τυλιχτούμε και οι ίδιοι με ηλεκτροφόρα καλώδια. Δεν είναι κατάσταση αυτή, δεν τολμούμε να ξεμυτίσουμε τη νύχτα από τα σπίτια μας να πάμε στο γείτονα.

Σε άλλα μέρη λένε σημεία και τέρατα για τις αρκούδες, ανοίγουν τους τάφους, ρίχνονται σε ανθρώπους, και το ένα τέταρτο να πιστέψουμε είναι να φρίττεις.

Δεν κατηγορούμε κανένα ζώο, ούτε την αρκούδα ούτε το λύκο ούτε τα άλλα ζουλάπια, ζώα είναι και θέλουν να φαν για να ζήσουν, θέλουν να πολλαπλασιαστούν. Εμείς δεν θέλουμε να ζήσουμε στον τόπο μας; Υπάρχει τρόπος για να ζήσουν και οι Ζαγορισίσι και οι αρκούδες αρμονικά και δεν ξέρω γιατί δεν εφαρμόζεται, όπως εφαρμόζεται στην Ευρώπη και σε πολλά μέρη της πατρίδας μας όπως στην Μακεδονία.

Γιατί δεν κάνουν πάρκα και εκεί μέσα να ζουν μια χαρά προστατευμένα, χωρίς να κινδυνεύουν, χωρίς να κάνουν ζημιές. Γιατί δεν τους ρίχνουν σε μέρη μακριά από τα χωριά τροφή, οπότε δεν θα έρχονται στα χωριά. Δεν νομίζω ότι έρχονται γιατί μας αγαπάν.

Δεν θέλουμε τίποτε παράλογο, ζητάμε οι λίγοι ηλικιωμένοι που μέιναν στα χωριά, οι λίγοι ονειροπόλοι που θελήσαμε να αφήσουμε τα πεζοδρόμια τις καφετέριες και να ζήσουμε στον τόπο μας, να βρούμε λίγη προστασία από το κράτος.

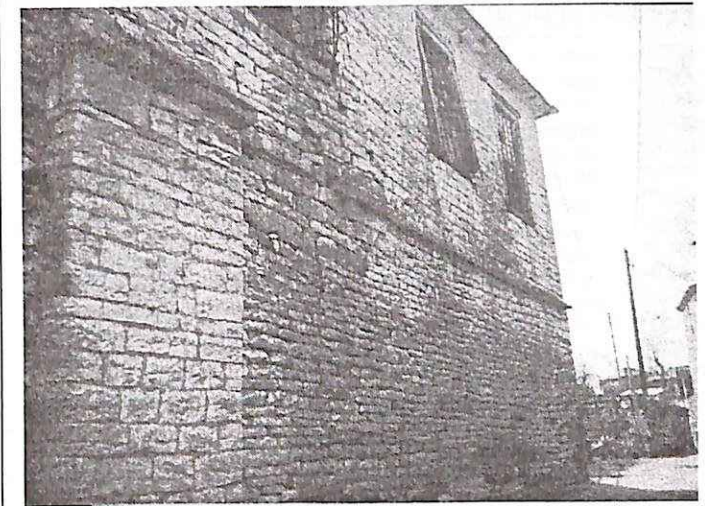
Δεν το δικαιούμεθα; Θέλουμε να έχουμε λίγο γάλα από τις κατσίκες μας, λίγο αγνό μέλι, τα λαχανικά μας και τα δέντρα μας που με τόση λαχτάρα τα φυτεύουμε και τα καμαρώνουμε και μια μέρα τα βρίσκουμε τσακισμένα και τσαλαπατημένα. Θέλουμε να αναπτύξουμε τον τουρισμό στο Ζαγόρι, ξέρετε ότι μες στο Βίκι, ο γυρίζει η αρκούδα; Υπάρχουν πολλοί Έλληνες που θα την δουν και δεν θα τρομάξουν; Δεν την φοβούνται βέβαια οι Ευρωπαίοι γιατί έμαθαν να ζουν αρμονικά με αυτήν.

Δεν νομίζω ότι την αφήνουν νηστική και γυρίζει μέσα στα χωριά τους; Ας τους κάνουμε μια σχετική ερώτηση. Τελειώνοντας κάνω την αρχική ερώτηση: **Θέλουν να μείνουμε στα χωριά μας ή θέλουν να φύγουμε και οι υπόλοιποι και να γίνει το Ζαγόρι πάρκο άγριων ζώων, μόνο;**

Μήπως για τον σκοπό αυτόν κάνουν το Πάρκο Βόρειας Πίνδου; Ας μας πουν επιτέλους τι θέλουν, για να κανονίσουμε και μεις την πορεία μας, να πάρουμε των οματιών μας και να μην ξαναπατήσουμε στον τόπο μας.

Γιάννης Βακάμης

Το αρχοντικό Πλακίδα στο Κουκούλι καταρρέει

Το αρχοντικό Πλακίδα στο Κουκούλι Ζαγορίου καταρρέει.

Παρακαλούμε θερμά όλους τους αρμόδιους:

Κάντε κάτι να το σώσουμε το ωραιότερο αρχοντικό στο χωριό μας, στο Ζαγόρι και από τα ωραιότερα της Ηπείρου, το σπίτι της οικογένειας Πλακίδα, που ήταν από τους σημαντικότερους ευεργέτες της Ηπείρου, μνημείο πολιτισμού, σπάνιας λαϊκής αρχιτεκτονικής, με μοναδικές τοιχογραφίες, χαρακτηρισμένο από 1972 από το Υπουργείο Πολιτισμού διατηρητέο, σαν μνημείο λαϊκής αρχιτεκτονικής, δεν θα υπάρχει πια.

Αντί ο Δήμος μας να έχει ένα Κέντρο Πολιτισμού όπως προβλέπεται, όλοι θα θρηνηούμε πάνω σε ένα σωρό ερειπίων, όπως έγινε και με τόσα άλλα μνημεία στον τόπο μας.

Ας βοηθήσουμε όλοι να το σώσουμε, πριν είναι αργά.

Για το Δ.Σ.
της Αδελφότητας
Κουκουλιωτών
«Ευγ. Πλακίδας»
Ο Πρόεδρος
Βακάμης Ιωάννης

Οι προίκες την παλαιά εποχή στη Λεπτοκαρυά (Λιασκοβέτσι) Ζαγορίου

Από ένα ανέκδοτο ιστορικό έγγραφο που συντάχθηκε στο χωριό μας το έτος 1815 προκύπτουν τα ακόλουθα:

«... Ημεείς η χώρα Λιασκοβέτσι άπαντες με την θέλησή μας συμφώνως αποφασίσανμεν σήμερον, να διορίσωμεν την ποσότητα της προίκος, όπου πρέπει να δίδωμεν και να λαμβάνωμεν κάθε ένας από ημάς και δη διορίζομεν:

Πρώτον, όποιος έχει να έλθει εις γάμου κοινωνίαν να μη ζητή δσα άσπρα θέλει, όποιος τάξεως είναι, το μυστήριον του γάμου ούτε πουλιέται ούτε αγοράζεται με άσπρα.

Δεύτερον, διορίζομεν ότι η προίκα όπου συμφωνούν οι νόμοι μας, να είναι συγχωρεμένοι, να δίδεται και να λαμβάνεται ανεμπόδιστος.

Τρίτον, διορίζομεν ότι, ο της πρώτης τάξεως άνθρωπος, να παίρνει προίκα της πρώτης τάξεως και ο της δευτέρας τάξεως να παίρνει κατά την δευτέραν και ακολούθως έως την υστερινήν τάξιν.

Η πρώτη τάξις να απλώνεται έως χίλια τετρακόσια γρόσια (1400), η δευτέρα χίλια (1000), η τρίτη οκτακόσια (800), η τετάρτη εξακόσια (600), η πέμπτη τετρακόσια (400) και η έκτη τριακόσια (300).

Αυτά έχει λαμβάνειν κάθε άνωθεν τάξις και όχι άλλο τίποτε, μήτε φορέματα, μήτε κινητόν μήτε ακίνητον άλλο πράγμα και όποι-

ος θέλει να κάνει φορέματα από τα ίδια άσπρα να φτιάχνει.

Προς τούτοις, όποιος ήθελε πάρη γυναίκα από άλλο χωρίον, κατά την τάξιν του, να παίρνει ακόμη.

Διορίζομεν με μεγάλη ζημίαν και κατάραν της χώρας, να μην έχει την άδειαν να βάλει εις τα φορέματα χάρτζια ασημένια, μήτε να κάμη φόρεμα από κατηφέν, μήτε από βλάχικο, ακόμη διορίζομεν ότι το προικοσύμφωνο να υπογράφεται από όλους τους ιερείς και από τον προσετώτας, αλλέως να είναι άκυρον.

Όποιος δε παραβεί κανένα από αυτά όπου αποφασίσανμεν, να δίδη εις τον πολυχρονεμένο μας αφέντη Σελημηπη γρόσια πεντακόσια.

Αυτά θέλομεν να είναι βεβαια και αδιάπιστα επί της χώρας μας πάντοτε και δια τούτου εγράφη το παρόν προς ένδειξιν.

Κατά τον μήνα Μάιον 1815. Λιασκοβίτσι» Ακολουθούν τριάνοντα πέντε υπογραφές ήτοι το σύνολον των εχόντων δικαίωμα υπογραφής δημογερόντων.

Σημείωση: Όποιος δε ήταν εσώγραμπος ανελάμβανε όλα τα βάρη της οικίας εις την οποία εισήρχετο και τα τυχόν χρεή της.

Ιωάννινα 28-3-2005

Χαρίκλεια Τσιμποπούλου

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Και πάμε δίπλα στο σπίτι του Φάνη Λιπαρά και της Φάναινας. Είχαν μια κοπέλα την Βικτώρια που παντρεύτηκε τον Αποστόλη Βασδέκη από την Βίτσα. Ο Φάνης και η γριά του πέθαναν την ίδια μέρα. Η Βικτώρια άφησε τρία αγόρια και μια κόρη την Μερότη. Ο Λιπαράς ήταν κτηνοτρόφος αλλά και ζευγολάτης. Όργωνε κι έσπερνε χωράφια μεν χωριανών με τα βόδια του. Κάποια μέρα τα πρόβατά του μπήκαν στα σπαρμένα χωράφια μας στη θέση «Κορνίσι» κι έκαναν ζημία. Η μάκω μου η Ουρανία πήρε τον αγροφύλακα κι απόκοψε τη ζημιά, αλλά ο Φάνης την εκδικήθηκε σουβλίζοντας στο λαμό δυο προβατίνες μας στο στάλο στη θέση «Κρίαρα». Ο τζομπάνος καταλαβε ότι δεν είναι δάγκωμα από λύκο αλλά ανθρώπινο σουβλίωμα. Οι περιστάσεις τότε δεν σήκωναν συνέχεια γιατί υπήρχε και φοβέρα. Στο σπίτι μας δεν υπήρχε άντρας, η μάκω, η μάνα μου κι εγώ μικρός.

Προχωρώντας στο σοκάκι δίπλα είναι το σπίτι του Χριστόδουλου Τσολάκη. Στο πεζούλι της οξέφυρτας κάθεσαι η θυγατέρα του η Λένκω, λίγο ανάπηρη αλλά ανοιχτή καρδιά. Η γυναίκα του Χριστόδουλου ήταν απ' το Σκαμνέλι απ' τη Σκλάβου. Είχαν δυο αγόρια κι ένα κορίτσι την Λένκω. Τα αγόρια ο Λίας κι ο Παντελής έζησαν και πέθαναν στη Θεο/νίκη. Το σπίτι το πούλησαν στον Θόδωρο Βασδέκη.

Δίπλα ήταν το σπίτι της Σταμάτας και τώρα του Κώστα Τσουμάνη. Η Σταμάτα, ο Θεός ας αναπαύσει την ψυχή της, τότε το 1917 με την πείνα, μου έδινε μια σφήνα ψωμί κάθε μέρα. Είχε δυο αγόρια που δεν τα γνώρισα ποτέ. Ο Κώστας Τσουμάνης παντρεύτηκε την Αθηνά απ' το Πάπιγκο, αλλά ήταν πολύ άτυχη οικογένεια. Τέσσερα αγόρια κι ένα κορίτσι. Ζει μόνο το κορίτσι η Κούλα.

Ας πάμε τώρα στον κάτω μαχαλά στο σπίτι της Μπλίτσας, όπου ζούσε η ίδια με την αδερφή της και το γιο της. Είχε πάρει άντρα ξενοχωρίτη, μάστορα στο επάγγελμα. Ο γιος της παντρεύτηκε την Ευανθία απ' το Σκαμνέλι. Η Μπλίτσα έζησε μέσα στη φτώχεια, λίγα χωραφάκια καλλιέργειας. Όταν πέθανε η Μπλίτσα και ο γιος της, Η Ευανθία, που είχε και μια κόρη Λεονώρα, παντρεύτηκε τον Ζήγιο απ' το Κουκούλι. Απ' το σπίτι αυτό δεν υπάρχει σήμερα ούτε πετραδάκι.

Δίπλα στο σπίτι της Μπλίτσας ήταν πολύ παλιά και το σπίτι όπου είχε γεννηθεί ο παππούς μου και σήμερα τίποτα. Όταν ήμουν μικρός σ' αυτό το σπίτι βάζαμε τα ζωντανά μας.

Πάμε τώρα απέναντι στο σπίτι του Μάνθου Μυριούνη. Το αγόρασε απ' τον Βρυζάλα. Στο σπίτι αυτό θυμάμαι δυο κοπέλες την Πηνελόπη και την Αριάδνη Φερεικίδη κι ένα αγόρι που δεν θυμάμαι τ' όνομά του. Το αγόρι ήταν φυμιακό κι όταν πέθανε έφυγαν απ' το χωριό και οι αδερφές του, που τις έλεγαν Χριστοφορίνες.

Κοντά βρίσκεται το σπίτι του Μπιμπέλη. Δεν θυμάμαι τ' όνομά του, αλλά ήταν αδερφός του Πέτρου Μπιμπέλη κι έφυγε με την οικογένειά του για το Μονοδέντρι. Μέχρι πέρσιου το είχε σαν σταύλο ο Νίκος Μπιμπέλης.

Πιο κάτω βρίσκεται το σπίτι των Νταλκαβουκαίων. Εδώ ζούσε ο Κώστας που πήρε γυναίκα του την Καλλιόπη Σκλάβου απ' το Σκαμνέλι. Απόχτησαν δυο αγόρια τον Βασίλη και το Γιώργο κι ένα κορίτσι την Όλγα. Ο Βασίλης Δαλκαβούκης παντρεύτηκε στο Καπέσοβο με την Ανδρονίκη Βάντζικη κι απόχτησαν δυο αγόρια τον Γούλα και τον Κωστόυλα κι ένα κορίτσι την Μήλα. Η Όλγα έμεινε στο Βραδέτο αφού παντρεύτηκε τον Κων/νο Κολέ-

τα. Μετά απ' το Νταλκαβουκάτιο σπίτι είναι τα ερείπια απ' το σπίτι της Μηγδαλούσιως (Μαγδαληνή) και της αδερφής της Βανθίας. Η Μηγδαλούσιω παντρεύτηκε μ' ένα Χρήστο Παπαδόπουλο που χάθηκε το 1920 την περίοδο του πολέμου. Ήταν αρτεργάτης κι έπεσε το πατάρι με την κουραμάνα και τον σκότωσε.

Στη συνέχεια φτάνουμε στο σπίτι της Αριάδνης Μωραίτη, που τώρα το έχει ο Γεώργιος Κώτης. Η Αριάδνη ήταν συγγενής του Βουλευτή Γ. Μωραίτη.

Παραπέρα φτάνουμε σε αδιέξοδο εκεί όπου ήταν παλιά το σπίτι του Ευαγγελίδη. Ωραίο και πλούσιο σπίτι, που δυστυχώς οι κληρονόμοι τ' άφησαν κι έγινε ερείπια. Ο Παντελής Ευαγγελίδης είχε πάρει γυναίκα του μια αδερφή του Αντώνη Βασιλά κι απόχτησαν δυο παιδιά. Ο ένας γιος ο Γιάννης Ευαγγελίδης έφτασε να γίνει επιθεωρητής Δημοτικών Σχολείων και ο άλλος ο Λεωτέρης Ευαγγελίδης έγινε τριατατικός. Ο Παντελής Ευαγγελίδης είχε κτήματα στη Ζίτσα και την Καρίτσα και εισέπραττε πολλά ενοίκια. Απ' τ' αμπέλια του έβγαζε κρασί και τσίπουρο και τα πουλούσε. Είχε αποθήκες απέναντι απ' το σπίτι. Το Ευαγγελιδάτικο ήταν το μόνο σπίτι στο Βραδέτο που είχε στέρνα.

Το χωριό είχε πάντοτε δυσκολίες με το νερό. Όταν μάλιστα οι σαρακατσαναίοι αγόρασαν στο χωριό σπίτια και καλύβες, οι κάτοικοι πολλαπλασιάστηκαν και το νερό δεν έφτανε για όλους. Μια αρχόντισσα τότε διέθεσε χρήματα για να φέρουν νερό από τους μύλους. Μόλις έφτασε το έργο κάτω απ' τον Αι-Λια το σταμάτησαν οι τσελιγκάδες γιατί θα ψόφαγαν τα πρόβατά τους απ' τη δίψα. Αυτό το νερό υδρεύει σήμερα το χωριό.

Και τώρα γυρίζω πιο πέρα για το σπίτι της Μαριγώς που σήμερα είναι αιάδι. Εδώ ήταν το πατρικό σπίτι της γιαγιάς μου Ευγενής. Η Μαριγώ ήταν απ' τη Βίτσα θυγατέρα του Σφάγκου και παντρεύτηκε αδερφό της γιαγιάς μου Ευγενής, αλλά δεν θυμάμαι τ' όνομά του. Η Μαριγώ χήρεψε άτεκνη κι όταν πέθανε κληρονόμοι της περιουσίας είμασταν εγώ κι ο ξάδερφός μου Στέφος. Αλλά άλλαι μεν βουλαί δικές μας και άλλαι Κολέτα. Ο Παύλος Κολέτας έκανε μαγειρέματα κι έφτιαδε χαρτιά με μάρτυρες ότι η Μαριγώ το σπίτι κι όλα τα ακίνητα και τα κινητά τα χάρισε στην εκκλησία του χωριού. Η Μαριγώ δεν είχε κανένα δικαίωμα να διαθέσει αυτή την περιουσία γιατί ήταν ξένη κι άτεκνη. Κληρονόμοι του άντρα της είμασταν εγώ κι ο ξάδερφός μου Στέφος σαν μικρανήψια του. Ετσι ίσχυε τότε. Εγώ, για να μην έρθω αντιμέτωπος με την εκκλησία και τους χωριανούς, τα παράτησα. Στο σπίτι καθόνταν σαρακατσαναίοι με νοίκι κι από τότε που έφυγαν έγινε ερείπιο. Σ'αυτό το σπίτι έμεινε και η δασκάλα μας Βασιλική Κοντοραζή.

Προχωρώ μπροστά για τα σπίτια του Δημήτρη και του Βασίλη Τσέτη. Ο Δημήτρης ήταν ταξιδευμένος κι είχε γυναίκα την Μαργιολίτσα Καρέτη. Εκαναν πέντε παιδιά, αγόρια και κορίτσια, που τώρα είναι όλα πεθαμένα και το σπίτι είναι κληρονομιά. Στο χωριό έμειναν τότε ο Γιώργος και η Τερψιθέα. Ο Βασίλης Τσέτης πήρε γυναίκα την Ιφιγένεια κόρη του Χριστόφορου Οικονομού κι απόχτησαν τέσσερα παιδιά, αγόρια

και κορίτσια. Σήμερα είναι όλα πεθαμένα εκτός απ' την Μαριάνθη.

Προς τα πάνω είναι το σπίτι της Συμεώναινας. Άλλο κουσούρι Βραδετινό κι γυναίκες να φωνάζονται με τ' όνομα των αντρών τους! Η Συμεώναινα είχε δυο παιδιά, τον Γιώργο και τον Τάκη. Ο Γιώργος παντρεύτηκε την αδερφή του Παύλου Κολέτα, την Ανδρομάχη. Ο Τάκης παντρεύτηκε την Χρύσα Βασδέκη απ' το Καπέσοβο.

Κατεβαίνω το σοκάκι και φτάνω στο σπίτι του Τσολέκα. Τον γέρο Τσολέκα δεν τον έφτασα, θυμάμαι μόνο τη γριά Κούλα, που ήταν αδερφή του παπ-

Κων/νου Σπ. Ζαμπαλά

πού μου Κώστα Ζαμπαλά. Είχαν τρία παιδιά, τον Θανάση, την Αντιγόνη και την Ιππολύτη. Η Αντιγόνη παντρεύτηκε τον Καπρίτσιο, η Ιππολύτη του Κώστα Οικονομού. Ο Θανάσης πήρε γυναίκα του την Χρυσάνθη Τσολάκη. Έκαναν τρεις κοπέλες κι ένα αγόρι, τον καπτανί Γιάννη.

Παραπέρα το σπίτι των Καρετσαίων. Σήμερα είναι χωρισμένο σε δυο σπίτια. Τότε ήταν ωραίο και ευρύχωρο σπίτι. Είχε όμορφα δωμάτια και μεγάλη κρεβάτια. Είχε θολωτά κελάρια σαν ψυγεία, όπου οι σαρακατσαναίοι έβαζαν το κασκαβάλ (μανούρι, κεφαλοτύρι). Ο Λεωτέρης Καρέτης είχε δανείσει χρήματα στην κοινότητα Βραδέτου κι είχε ενέχυρο όλα τα έσοδα απ' τα βουνά, όπου βόσκααν οκτώ-εννιά χιλιάδες πρόβατα. Κάποια μέρα παίζοντας, απέναντι στη θέση «μπαμπούτσικα», κάποιο από μας τα παιδιά πε' ταξε πέτρα κι έσπασε ένα τζάμι απ' το παράθυρο του Καρέτη. Όλα τα παιδιά είπαν ότι «ο Κώτσιος πέταξε την πέτρα».

Το αποτέλεσμα ήταν να υποχρεωθεί η μάνα μου να του φέρει δέκα ζαλίκια κλαδί για τα ζώα του. Αλλοίμονο στα ορφανά. Κάθε χρόνο στη γιορτή του ο Λεωτέρης στις 15 Δεκέμβρη μοίραζε σ' όλο το χωριό φαγητό με κρέας κι από ένα καρβέλι ψωμί. Δεν θυμάμαι την γυναίκα του Λεωτέρη από που ήταν. Απόχτησαν δυο αγόρια τον Γιαννούση και τον Βασίλη και μια θυγατέρα την Μαργιολίτσα που παντρεύτηκε τον Δημήτρη Τσέτη. Ο Γιαννούσης έκανε δυσκορίτσια την Μήλα και την Αλεξάνδρα κι ο Βασίλης ένα αγόρι τον Λεωτέρη.

Απέναντι απ' το Καρετσάτικο ήταν το σπίτι της Θωμαΐτσας. Πολύ άτυχη γυναίκα. Ηρθε ο άντρας της από ταξίδι φορτωμένος με αφροδίσια νοσήματα, την κόλλησε κι αυτή κι έφυγε και δεν ξαναγύρισε. Η Θωμαΐτσα είχε κόρη την Λεονώρα κι ένα γιο που δεν θυμάμαι τ' όνομά του. Το σπίτι είχε αγοραστεί από σαρακατσαναίους και τώρα είναι λησσοφωρία.

Υστερα από το σπίτι των Κολεταίων. Ο Παύλος, ο Κων/νος και η Ανδρομάχη (που παντρεύτηκε τον Γιώργο της Συμεώναινας) παιδιά του Στάθη Δολέτα. Ο Παύλος Κολέτας ήταν γραμματέας της κοινότητας και ουσιαστικά αυτός κυβερνούσε το χωριό. Οι εκάστοτε πρόεδροι του χωριού ήτα αγράμματοι και μόνο την υπογραφή τους ήξεραν να βάζουν. Ρωτούσαν τον γραμματέα: – Τι λες κι εσύ Παυλάκη; – Να το αναβλήσουμε, Παυλάκη! Αυτά συνέβαιναν τότε κι όποιος μπορεί ας με διαψεύσει. Κάποια μέρα ο Παύλος έφερε σε τέτοια άσχημη κατάσταση τον Πολύκαρπο Μυριούνη, που ο τελευταίος άποφάσισε να τον ξεκάνει. Εμαθε ότι

θα φύγει απ' το χωριό κι έστησε καρτέρι στη σκάλα τη Βραδετινή. Όταν έφτασε εκεί τον φορτώθηκε –δεν ήταν και μπόι ο Παύλος– και πήγε να τον πετάξει στη σπέρα, κάπου στη μέση της σκάλας. Τον έσωσε η Μαριγώ Σφάγκου που έτυχε να περνάει εκείνη την ώρα από κει. Ο Παύλος πήρε γυναίκα του μια Ελπινίκη από τη Δραγά κι ο Κων/νος πήρε γυναίκα του την Όλγα Δαλκαβούκη. Κι οι δυο τους ήταν άτεκνοι.

Ανηφορίζω για το σπίτι των Μυριουαίων, δηλαδή του Πολύκαρπου, του Μάνθου και του Μήτσιου. Το σπίτι ήταν παλιά της Κωστοχατήρας, μιας άγιας γυναίκας. Δεν είχε κληρονόμους, είχε όμως νόστιμα απίδια στο χωράφι της.

Παραδίπλα το σπίτι του Αλεξανδρή Τσολάκη. Είχε γυναίκα του την Ευθαλία κι απόχτησαν τρεις θυγατέρες. Η Χρυσάνθη παντρεύτηκε τον Θανάση Τσολέκα κι η Αντιγόνη με κάποιον Ντάφλο στο Σιοπατόεζι. Η τρίτη η Πανωραία ήταν δασκάλα και παντρεύτηκε στη Κρανιά Μετσόβου όπου υπηρετούσε.

Πιο πάνω είναι το σπίτι του Σπύρου Τσουμάνη. Ήταν γονικό σπίτι της Χάβαινας Κωτσόρη και πατρικό της Βιργινίας, που ήταν πολύ φιλενάδα με τη μάνα μου.

Και φτάνω στο σπίτι της μάνας μου. Ο Χαράλαμπος Αναγνωστόπουλος κατάνοταν απ' το Τσεπέλοβο και πήρε γυναίκα του την γιαγιά μου Ουρανία απ' το Καπέσοβο, κόρη του Μήτρου φίλου. Την γιαγιά μου Ουρανία την είχε πάρει κληρονόμο της η γριά Στεφανάκινα κι έτσι έμεινε το σπίτι στη γιαγιά μου. Ο Χαράλαμπος και η Ουρανία έκαναν δυο παιδιά, τον Θεοφάνη και την Μελομένη. Ο Θεοφάνης παντρεύτηκε με την Ιφιγένεια Πετσέλη απ' το Καπέσοβο κι η μάνα μου με τον Σπύρο Ζαμπαλά στο Βραδέτο. Ο Φάνης έκανε δυο παιδιά τον Νίκο και τον Παναγιώτη.

Εκεί που σήμερα είναι το Σχολείο τα χρόνια εκείνα καθόνταν μια οικογένεια γύφτων, ο Φάνης κι η γυναίκα του. Είχαν τρία παιδιά, αλλά το ένα ήταν ζαβό και τόλγαν Νουκουτούκο. Η μάνα του τότενε στις σιδεριές απ' το παράθυρο αφού του έβγαζε τα πόδια έξω να κρέμονται. Τότενε στη μέση με μια τριχιά κι εκεί βρόμωγε και τώρωγε η μύα. Αυτά έχω η φτώχεια κι είναι λυπηρό να τα θυμάται κανείς.

Τέλος κάτω απ' τη μάντρα (μεσοχώρι) ήταν πολύ παλιά το σπίτι του Νούτσου Κοντοδήμου, αλλά σήμερα δεν υπάρχει ίχνος.

Μπορεί παραπάνω νάγραφα και τίποτε δυσάρεστα, αλλά η αλήθεια να λέγεται κάποτε και νάχεις το θάρρος να την λες.

Σήμερα όλα σχεδόν τα σπίτια και οι καλύβες είναι αγορασμένα απ' τους σαρακατσαναίους. Ερημιά στο Βραδέτο, καμιά ψυχή, καμιά ζωή. Είμασταν τότε 35-40 παιδιά στο σχολείο, με δασκάλα την Βασιλική Κοντοραζή απ' την Μπάγια. Αχολογούσε το χωριό κι οι ράχες κι οι λάκκοι. Λένε τώρα να φτιάξουν στο Βραδέτο ξενώνες και μαγαζιά για τους τουρίστες. Είναι μάταιο και τίποτε δεν αντικαθιστά τους ντόπιους και μόνιμους κατοίκους. Η κοινωνία εκείνη δεν ξαναφκάνεται. Ο τουρίστας θάρρει στο χωριό, μπορεί να ξεδείψει για φαί και λοιπά και θα φύγει. Δεν λένω να σταματήσει η ζωή, δεν λένω ότι στην ανάπτυξη, αλλά βλεπω τεράστιες δυσκολίες. Η μακροχρόνια πείρα μου με διδάξε ότι αυτά που φευγουν δεν ξαναγυρίζουν, φεύγουν ανεπιστρεπτή. Αυτά αγαπητοί μου, και το 2005 να είναι ευτυχισμένο για όλους.

Με αγάπη
Κων/νος Ζαμπαλάς

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2004 ΤΟΥ Δ.Σ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΤΡΙΣΤΕΝΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Αγαπητοί συγχωριανοί, μέλη της Αδελφότητας μας.

Εκ μέρους του Δ.Σ της Αδελφότητας σας καλωσορίζω στην σημερινή Γ.Σ. Εύχομαι καλή χρονιά με υγεία και ευημερία, σε εσάς και τις οικογένειές σας και σας ευχαριστώ θερμά για την παρουσία σας σήμερα.

Είμαστε εδώ για να σας ενημερώσουμε για τις δραστηριότητες και το έργο που πραγματοποιήθηκε τον τελευταίο χρόνο και θέλουμε να πιστεύουμε ότι ανταποκριθήκαμε στις προσδοκίες σας. Θα ήθελα να επισημάνω ότι το έργο που θα παρουσιάσουμε, σε ένα μεγάλο βαθμό είναι μια συλλογική προσπάθεια, τόσο των μελών της Αδελφότητας, όσο και των συγχωριανών μας που βρίσκονται στο Τρίστενο, στους οποίους και γίνεται παρακάτω σύντομη αναφορά.

Στόχος όλων είναι να βρισκόμαστε όσο αυτό είναι δυνατόν, κοντά στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το χωριό μας και να προσπαθούμε με κάθε τρόπο να τα επιλύουμε. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι αντλούμε δύναμη από τις χαρές που μας προσφέρει το Τρίστενο, γενετήρια των παππούδων μας, των γονιών μας, εμάς των ίδιων. Στους δύσκολους καιρούς που περνάμε, αγωνιζόμαστε όλοι να κρατήσουμε τις αξίες που παραλάβαμε και να τις κληροδοτήσουμε στα παιδιά μας. Η αδελφότητα μας από το 1955 προσπαθεί και συμβάλει στην πρόοδο του χωριού μας και την διατήρηση του κοινωνικού μας ιστού. Η προσπάθεια αυτή έγινε και γίνεται ορατή πλέον σε όλους μας.

Πριν έρθουμε στον καθεαυτό απολογισμό της δράσης του Δ.Σ. θεωρούμε σκόπιμο να κάνουμε μνεία για τους συγχωριανούς μας που έφυγαν από κοντά μας:

Αγγέλα Δαρίτη, Χρήστος Πασπαλιάρης, Χρυσάνθη Τοίκα, Θανάσης Τσίκας, Αγαπία Βαρζακούλα, Αργύρης Ψαφρός.

1. Πολιτιστικές Δραστηριότητες

Η ετήσια συνεστίαση

Η περσινή ετήσια συνεστίαση της Αδελφότητας στο ξενοδοχείο Novotel είχε σημαντική επιτυχία. Η προσέλευση των συγχωριανών και των φίλων του Τρίστενου ήταν μεγάλη. Από το προηγούμενο Δ.Σ είχε αποφασιστεί την μέρα αυτή να τιμηθούν έναν σπουδαίο άνθρωπο, ο οποίος επί χρόνια διέτελες μέλος του Δ.Σ της Αδελφότητας, το γιαντρό Γιώργο Στυλίδη. Για τον άνθρωπο και το έργο του μίλησε ο Φ. Πασπαλιάρης. Στη συνέχεια του απενεμήθη από την Αδελφότητα ειδικό αναμνηστικό.

Τη βραδιά άνοιξε το χορευτικό μας. Τα παιδιά μας εντυπωσιάσαν, με το ρυθμό, την αρμονία της κίνησης, την ζωντάνια και τη λεβεντιά τους. Όλα ήταν μοναδικά και πάλι μπράβο τους!

Το Πανηγύρι στο χωριό

Με συμμετοχή όλων των συγχωριανών, πραγματοποιήθηκε στην κεντρική πλατεία του χωριού, κάτω από τον αιωνόβιο πλατάνο το ετήσιο Πανηγύρι μας. Την εκδήλωση άνοιξε η πρόεδρος της Αδελφότητας μ' ένα εγκάρδιο καλωσόρισμα και στη συνέχεια ευχαρίστησε τις Τριστενωτίτσες που κάθε χρόνο προσφέρουν τις φλοκάτες τους στα παιδιά του χορευτικού καθώς και τους Τριστενωτίτες που βοήθησαν στη κατασκευή των Δημοσίων τουαλετών.

Και πάλι τη βραδιά άνοιξε το χορευτικό μας, και βεβαίως πρέπει να αναφέρουμε τη συμβολή του Θανάση Χρυσόχου στο συντονισμό του. Η συμμετοχή

των παιδιών ήταν περιορισμένη διότι πολλοί συγχωριανοί μας δεν μπόρεσαν να έρθουν στο Τρίστενο λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων.

2. Συμμετοχή στην ζωή της Αυτοδιοίκησης

Κατά την Λαϊκή Συνέλευση του Διαμερίσματος Τριστενού Δήμου Ζαγορίου, έγινε παρέμβαση της Προέδρου με πνεύμα ενότητας, ιδιαίτερα προς την εκκλησιαστική επιτροπή και την Κοινότητα.

3. Έργα στο Τρίστενο

● Έγινε ανακατασκευή των Δημοσίων τουαλετών, μικρού αλλά πολύ σημαντικού έργου για το χωριό μας. Η Αδελφότητα χρηματοδότησε το έργο που θα πραγματοποιήσουμε, η συμβολή του Βασιλή Αγόρη στην υλοποίηση αυτού του έργου και βεβαίως θα πρέπει να τονιστεί η συνεχής προσωπική φροντίδα και εργασία του σε όλα τα θέματα που προκύπτουν στο χωριό μας. Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί: στην Βασιλική Δημητρίου με την φροντίδα της οποίας εξασφαλιστηκαν τα παιδικιά, στους τεχνίτες Ηρακλή Αγγέλη, Θύμιο Αγγέλη, Κώστα Μαλιόκα, στην προσωπική εργασία του τέως προέδρου της Αδελφότητας Γιώργου Παπαβασιλείου, του προέδρου του «Πλάτανου» Γιώργου Παπαλεοντίου και του Θανάση Σαβαΐδη. Σημαντική ήταν και η οικονομική βοήθεια της Εκκλησιαστικής Επιτροπής.

● Άλλο έργο είναι η μεταφορά και οργάνωση του Κοινοτικού Ιατρείου, από το Δημοτικό Σχολείο στο Κοινοτικό Γραφείο (ισόγειο από την πλ. Λεωφορείου του Πνευματικού Κέντρου), με χρηματοδότηση κατά μεγάλο μέρος από το μέλος της Αδελφότητας Φ. Πασπαλιάρη (400.). Επίσης συνεισέφερε οικονομικά και ο «Πλάτανος».

Ο χώρος διαμορφώθηκε με προσωπική φροντίδα του Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Θύμιου Κατσιώτη. Επίσης με προσωπική φροντίδα του Γιώργου Παπαλεοντίου και του Θύμιου Κατσιώτη εξασφαλιστηκε από το Δήμο χρηματοδότηση για τα φωτιστικά του ιατρείου αξίας 312 Ε.

4. Λοιπές Δραστηριότητες

Αποτελεσματική ήταν η υπεράσπιση μας στην διεκδικητική αγωγή της εκκλησίας για το Πνευματικό Κέντρο. Περισσότερες λεπτομέρειες θα μας πει ο Φ. Πασπαλιάρης.

● Συμμετείχαμε στις επιτυχημένες εκδηλώσεις που διοργάνωσε ο πολιτιστικός σύλλογος «Πλάτανος», όπως:

Στην «λαϊκή βραδιά», με συγκρότημα από τα Γιάννενα.

Στην βραδιά προβολής της τελευταίας εναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων με γιγαντοοθόνη.

● Συμμετείχαμε στην εκδήλωση που διοργάνωσε η Πανηπειρωτική, η Δήμαρχος Αθηναίων και ο Πρόεδρος της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, στις 5 Ιουλίου στο Ζάππειο με θέμα: «Ευάγγελος Ζάππας και Γεώργιος Αρβέρφει Ηπειρώτες ολυμπιακοί ευεργέτες».

● Συμμετείχαμε στις αρχαιρείες της Ενωσης Ζαγοριολών. Η Τίμας μας Νότα Βάσιου συμμετείχε στο ψηφοδέλτιο και εκλέχτηκε στην εκτελεστική επιτροπή.

Οικονομική Δραστηριότητα

Πέρα από τις συνδρομές των μελών της Αδελφότητας όπως πάντα έχουμε και τις έκτακτες ειδικές προσφορές. Λεπτομερής αναφορά για τα οικονομικά στοιχεία της Αδελφότητας θα κάνει η

Τίμας Νότα Βάσιου. Εγώ όμως θα ήθελα να σταθώ λίγο και να μνημονεύσω τους συγχωριανούς μας που πολλοί από αυτούς πρόσφεραν στην Αδελφότητα από το υστέρημά τους:

Δάφλος Νικόλαος 20 Ε, Σταμούλης Γιάννης 34 Ε, Μαντέλος Χαράλαμπος 15 Ε

Πασπαλιάρης Ιωάννης 300 Ε, Πασπαλιάρης Φάνης 20 Ε, Βαρτζιώτη Βασίλη 50 Ε

Πασπαλιάρη Λένα 50 Ε, Αγόρης Βασίλης 10 Ε, Δαρίτης Αλέκος 20 Ε

Δαρίτης Χρήστος 20 Ε, Σταμούλη Λούλα 50 Ε, Πιζάνια Ελένη 34 Ε

Στη μνήμη του Χρήστου Πασπαλιάρη ο Γιάννης και Λένα Πασπαλιάρη 200 Ε, Φάνης Πασπαλιάρης 100 Ε. Η Βάσω Δαρίτη που Βασίλη Αγόρη στην υλοποίηση αυτού του έργου και βεβαίως θα πρέπει να τονιστεί η συνεχής προσωπική φροντίδα και εργασία του σε όλα τα θέματα που προκύπτουν στο χωριό μας. Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί: στην Βασιλική Δημητρίου με την φροντίδα της οποίας εξασφαλιστηκαν τα παιδικιά, στους τεχνίτες Ηρακλή Αγγέλη, Θύμιο Αγγέλη, Κώστα Μαλιόκα, στην προσωπική εργασία του τέως προέδρου της Αδελφότητας Γιώργου Παπαβασιλείου, του προέδρου του «Πλάτανου» Γιώργου Παπαλεοντίου και του Θανάση Σαβαΐδη. Σημαντική ήταν και η οικονομική βοήθεια της Εκκλησιαστικής Επιτροπής.

● Άλλο έργο είναι η μεταφορά και οργάνωση του Κοινοτικού Ιατρείου, από το Δημοτικό Σχολείο στο Κοινοτικό Γραφείο (ισόγειο από την πλ. Λεωφορείου του Πνευματικού Κέντρου), με χρηματοδότηση κατά μεγάλο μέρος από το μέλος της Αδελφότητας Φ. Πασπαλιάρη (400.). Επίσης συνεισέφερε οικονομικά και ο «Πλάτανος».

Ο χώρος διαμορφώθηκε με προσωπική φροντίδα του Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Θύμιου Κατσιώτη. Επίσης με προσωπική φροντίδα του Γιώργου Παπαλεοντίου και του Θύμιου Κατσιώτη εξασφαλιστηκε από το Δήμο χρηματοδότηση για τα φωτιστικά του ιατρείου αξίας 312 Ε.

● Συμμετείχαμε στις επιτυχημένες εκδηλώσεις που διοργάνωσε ο πολιτιστικός σύλλογος «Πλάτανος», όπως:

Στην «λαϊκή βραδιά», με συγκρότημα από τα Γιάννενα.

Στην βραδιά προβολής της τελευταίας εναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων με γιγαντοοθόνη.

● Συμμετείχαμε στην εκδήλωση που διοργάνωσε η Πανηπειρωτική, η Δήμαρχος Αθηναίων και ο Πρόεδρος της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, στις 5 Ιουλίου στο Ζάππειο με θέμα: «Ευάγγελος Ζάππας και Γεώργιος Αρβέρφει Ηπειρώτες ολυμπιακοί ευεργέτες».

● Συμμετείχαμε στις αρχαιρείες της Ενωσης Ζαγοριολών. Η Τίμας μας Νότα Βάσιου συμμετείχε στο ψηφοδέλτιο και εκλέχτηκε στην εκτελεστική επιτροπή.

Πραγματοποίηση του ντοκιμαντέρ για το Τρίστενο, πράγμα το οποίο εκτός των άλλων αποτελεί υποχρέωση μας προς το οργανισμό που μας επιχορηγεί.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

Εκθεση φωτογραφίας σε συνεργασία με τον Δήμο Ζαγορίου.

οία με τον «Πλάτανο», ο οποίος έχει κάνει σχετική προετοιμασία.

Βράβευση κάθε χρόνο των παιδιών που εισάγονται στα ΑΕΙ και ΤΕΙ. Σημειώνουμε ότι η πρόταση αυτή είναι του μέλους μας Θανάση Σουλάκη. Προτείνεται η βράβευση να γίνεται στην αποκριάτικη συνεστίαση.

Εργαστήρι ζωγραφικής -χειροτεχνίας των μικρών παιδιών στο Τρίστενο τον Αύγουστο. Οι εργασίες των παιδιών θα μπορούσαν να εκτεθούν στο Πνευματικό Κέντρο.

Θεατρική παράσταση από το ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων ή από άλλο θέατρο. Διοργάνωση διήμερης εκδρομής στο Τρίστενο την 25η Μαρτίου.

Έργα εξωραϊσμού σε όλο το χωριό π.χ. Κούρα, Γεφύρι, Μύλος κ.λ.π.

Τέλος θα ήθελα να επισημάνω ότι θα πρέπει να προσπαθήσουμε να λειτουργήσουμε με μεγαλύτερη εξωστρέφεια.. Αφενός μεν για να μπορούμε να ενισχύσουμε τα οικονομικά της Αδελφότητας, προκειμένου να υλοποιηθούν όλες οι παραπάνω δραστηριότητες, αφετέρου για να γνωρίσουν οι φίλοι μας και γνωστοί το Τρίστενο. Στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει:

● Να ζητήσουμε μια «τιμητική συνεισφορά» από τα μέλη μας, τους γνωστούς και τους φίλους

● να προσπαθήσουμε να κάνουμε γνωστές σε όσο γίνεται περισσότερους τις εκδηλώσεις που προγραμματίζουμε.

● Να κυκλοφορήσουμε αφίσσα με το πρόγραμμα των εκδηλώσεων

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

η αγάπη σου για όλους θα είναι για μας παράδειγμα προς μίμηση. Τώρα θέλουμε να σε κατευσώσουμε για το αιώνιο ταξίδι και να παρακαλέσουμε το Μεγαλοδύναμο Θεό να αναπαύσει την ψυχή σου, το δε χρώμα του χωριού σου, που τόσο αγάπησες, να είναι ελαφρύ... Αιώνια σου η μνήμη αγαπητέ μας Χαρίση...

Νικηφόρος Στ. Κάτσενος

ΧΑΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Βαριά έχει ρίξει αυτή η χρονιά τη σκιά της πάνω στο μικρό χωριό μας. Γράφω κι αυτή τη φορά στο «Ζαγόρι» μας, μην έχοντας τίποτε χαρούμενο να πω. Έφυγε από κοντά μας ένας πολύ αγαπημένος άνθρωπος, ο Χαρίσης Στεργίου, ακολουθώντας την πολυαγαπημένη του σύζυγο Ευμορφία, την οποία είχε χάσει μόλις πριν από δύο μήνες.

Εχω τόσα πολλά ωραία πράγματα για να θυμάμαι από αυτόν τον υπέροχο άνθρωπο. Πριν από πολλά χρόνια, όταν ήρθαμε από το χωριό στην Αθήνα και κάναμε παρέα, έβλεπα πως εκείνος δεν έβλεπε ποτέ τα δύσκολα χρόνια που περάσαμε στον Άγιο Μηνά. Ελεγε ενδεικτικά στη γυναίκα μου, ότι εμείς στο χωριό το λάδι το βάζαμε στο φαγητό με το αδράχτι κι εκείνη, του απαντούσε πως στην Άμφισσα (από όπου και κατάγεται) το έβαζαν με το κουτάλι.

Τα χρόνια εκείνα - κι επειδή ήταν λίγα χρόνια μεγαλύτερός μου-τον αποκαλούσα «μπαρμπί» και του τραγουδάγα το «Πάρε με κι εμένα μπαρμπί στο κρασοπουλίδι που πας». Εκείνος όταν το άκουγε, πάντα χαμογελούσε με εκείνο τον αγέρυχο και αριστοκρατικό του ύφος.

Ο Χαρίσης ήταν άνθρωπος πολύ καλοσυνάτος, ωραίος στην καρδιά και έκανε μια πολύ καλή και δεμένη οικογένεια.

Τελευταία ήταν άρρωστος και υπέφερε πολύ, όμως κάθε φορά που μιλούσαμε στο τηλέφωνο, διαπίστωνα πως δεν είχε χάσει στιγμή το κουράγιο και το χιούμορ του.

Είχε μεγάλη λατρεία στο χωριό μας κι έφυγε θαρώ χαρούμενος γιατί ο γιος του ο Αλέξης φτιάχνει στον Άγιο Μηνά καινούργιο σπίτι.

Θα θυμάμαι για πάντα αυτόν τον υπέροχο άνθρωπο. Ο Θεός να δίνει κουράγιο στα παιδιά του Αλέξη και Αγγελική και σε όλους τους συγγενείς και φίλους του. Εύχομαι από καρδιάς τα πιο θερμά συλλυπητήρια.

Τζιομάκας Γεώργιος

ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΙΑΚΟΥΜΗΣ

Ηρθε μικρό το μήνυμα. Αργά και πένθιμα κτύπησε η καμπάνα της Δοβράς μας. Πέθανε χτες 29 Μαρτίου 2005 σε ηλικία 76 ετών ο επί αρκετά χρόνια διατελέσας πρόεδρος του χωριού μας **Μιχάλης Γιακουμής**. Αλησμόνητε Μιχάλη, έζησες όλη την ζωή σου στο χωριό μας.

Γεννήθηκες το 1929 γιος του Βαγγέλη Γιακουμή και της Αμαλίας Καραγιάννη. Ήσουν προικισμένος με καλή καρδιά, εύθυμη διάθεση, χαρωπός και γελαστός.

Διέθετες αρκετή ευφροσύνη. Εργάστηκες στη στέγαση (πρόχειρα στέγαστρα) για την ανοικοδόμηση του ρημαγμένου χωριού μας. Πάλαιψες σκληρά στη ζωή σου.

Ής Ξυλοουργός, ελαιοχρωματιστής, σοφατζής, αυτοδίδακτος νοσοκόμος, απαραίτητος για εκείνη την εποχή, για το χωριό μας. Η προσφορά σου **δωρεάν ή με ψιχούλα**. Ελαβες μέ-

ρος στην Εθνική Αντίσταση ως Επονίτης! Στον εμφύλιο, φυλακίστηκες με την κατηγορία για αυτομόνα, πέρασες στρατοδικείο και αθωώθηκες!

Παντρεύτηκες την χωριανή μας Δανάη Ζήση, απέκτησες δυο παιδιά την **Ευανθία** και τον **Βαγγέλη**. Τα μεγαλύτερα με κόπους και θυσίες σε δύσκολους καιρούς, τα καμάρωσες αποκατεστημένα με εγγόνια.

Το 1964 εκλέγεσαι πρόεδρος του χωριού μας. Το καθεστώς των Συνταγματάρχων της 21 Απριλίου 1967 σε καθαιρεί. Μετά την αποβολή σου ως κοινοτάρχη, εγκαταστάθηκες στην περιοχή του χωριού μας **Βρύση-Πασιά** στο κτήμα σου. **Οργανώνεις πτηνοτροφείο** και ασχολείσαι με το επάγγελμα του πτηνοτρόφου, γίνεσαι μέλος του Πτηνοτροφικού Συνεταιρισμού Ηπείρου. Οι συνάδελφοί σου πτηνοτρόφοι ανακαλύπτουν τις αρετές σου και σε εκλέγουν αντιπρόεδρο για κάποιο διάστημα. Μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας οι χωριανοί σου σε εκλέγουν πρόεδρο για δύο συνεχείς τετραετίες. Τότε συνεργαστήκαμε μαζί από ξεχωριστό ψηφοδέλτιο. Βεβαιώνω ότι η περίοδος αυτή της συνεργασίας μας **εξέχρισε!** Συνεργαστήκαμε άψογα!

Μιχάλη μου ήσουν αποδεκτός και αγαπητός απ' όλους μας. (Αγάπη, ομόνοια στο χωριό). Παρότι τα ψυχικά τραύματα της αρχικά δύσκολης ζωής σου και πικρής εποχής σε φόρτωσαν με το κουσούρι του αιχμηρού και κοροϊδευτικού.

Στον Πολιτιστικό Σύλλογο του χωριού μας προσέφερες. Για κάποιο διάστημα πρόεδρος!

Παθισμένος γλεντζές! Τα γλέντια σου με τα κακούτσια θα μείνουν αλησμόνητα, τρέχαμε όλοι να σε θαυμάσουμε και καμαρώσουμε, **χορεύει ο Γιακουμής!** Μιχάλη μου ρουφούσες τη ζωή!

Σήμερα στο σκηνώμα σου θα καταθέσω δημόσια τα αισθήματά μου, που είναι και αισθήματα του συνόλου των χωριανών και αυτών που συνεργάστηκαν μαζί σου, αν και δεν σε ενδιαφέρουν πλέον αυτά.

Την εκτίμησή μου για τον αγώνα της ζωής σου και την προσφορά στο χωριό μας, σε εποχές που τα χρήματα δεν υπήρχαν (δεν έδιδαν τότε οι υπηρεσίες και δεν υπήρχουν προγράμματα). Θα σε θυμώμαι πάντοτε! Αντί στεφάνου στη μνήμη σου, κατ'θέτω χρηματικό ποσό στο περιοδικό το «Ζαγόρι μας».

Αιώνια η μνήμη σου αξέχαστε Μιχάλη Γιακουμή, ελαφρύ το χρώμα του Πέλιου μας που θα σε σκεπάζει.

Μ.Γ.Κ.

(Ο λόγος δεν εκφωνήθηκε επειδή μεσολάβησαν άλλες δύο ομιλίες της **Αλκηστικής Κυριαζή-Γκοζίνα** και του **Γρηγόρη Καψάλη**).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό η καλότατη **Λαμπρινή Καραγιώργου**.

Στον άντρα της Σπύρο και στα παιδιά της θερμά συλλυπητήρια.

Ελένη Δούβλη

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

— Η **Γωγώ Βακάλη** του Γιώργου και της Ελένης Ζήση και ο **Νίκος** χάρισαν στην Χριστίνα τους, ένα χαριτωμένο αδελφάκι στην Αθήνα.

— Ο **Κώστας Γόγολος** του Σωτήρη και της Αρχοντούλας και η **Βούλα** στις 12 Μάρτη του 2005 χάρισαν στη Μαριάνθη τους, ένα υγιέστατο αδελφάκι στην Ηγουμενίτσα. Είναι το δεύτερο διεγγονο του Αριστείδη Τσουμάνη.

— Η **Μιράντα Τσουμάνη** και ο **Γιάννης Μπάρκας** χάρισαν στην Βάσια και την Ειρήνη τους μια τρισεκαριτωμένη αδελφούλα στις 21-3-2005 στα Γιάννενα. Είναι η τέταρτη εγγονή του Θόδωρου Τσουμάνη και της Ρηνιώς Φερεντίνου.

Όλα τα μωρά να ζήσουν με υγεία, χαρά, ευτυχία και να φυλαχθούν με γονέους.

Νέοι επιστήμονες

— Η **Φρόσω** του εν Θεσσαλονίκη γυναικολόγου Χρήστου Φράγκου και της καθηγήτριας Ολυμπίας Αναστασίου Μήλιου, ύστερα από Ιατρικές σπουδές στην Ιταλία πήρε την ειδικότητα της Δερματολόγου.

Ο αδελφός της **Μάριος Φράγκος** τελείωσε την Ιατρική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, ακολούθησε την ειδικότητα του πατέρα του και τώρα γύρισε από το Μάντζεστερ της Αγγλίας. Θερμά Συγχαρητήρια στα δυο αδελφια, καλή σταδιοδρομία και καλά τυχερά!

Νέο κατάστημα

— Ο πανωραβενιώτης **Θανάσης Δόνος** του Μπάκη και της Τασίας άνοιξε το Μεζεδοπωλείο «Ρακο-συλλέκτες» και μας περιμένει με εκλεκτούς μεζέδες, καλή παρέα, καλή μουσική και γιγαντοσδόνη στην Ναπ. Ζέρβα και Λαμπριδί 16 στα Γιάννενα!... Καλές Δουλειές!....

Θάνατοι

— Θερμά συλλυπητήρια στην οικογένεια του αιεμνηστού 55χρονο **Γιώργου**, που ήταν γιος ενός εκ των πρωτοδρυτών της εν Αθήναις Αδελφότητάς μας, Βαγγέλη Πρωτόπαπα και της Μαρίας. Πήρε το δρόμο για το ταξίδι χωρίς γυρισμό στην Αθήνα, τον Οκτώβρη του 2004. 21 Μάρτη του 2005, συννεφιασμένη Δευτέρα στα Άνω Ραβένια. Ο πατριδοκαπηλής ομότιμος καθηγητής του Α.Π.Θ. κ. Εύδοξος Τσολάκας, ο Δήμαρχος Καλπακίου κ. Κώστας Καψάλης και όλοι εμείς, συγγενείς, συγχωριανοί, κοντοχωριανοί και φίλοι, π άνω από 250 άτομα, τον συνοδεύσαμε στην τελευταία του κατοικία.

— Με δάκρυα στα μάτια, αποχαίρετήσαμε τον καλότατο 75χρονο

θείο **Χάρη Κάπη**. Μεγάλη μέρα, Κυριακή της Ορθοδοξίας, έφυγε για τα παλάτια τ' ουρανού στην Αθήνα και τον έφεραν να αναπαυτεί στο αγαπημένο του χωριό. Τον κατευόδωσε ο πανωραβενιώτης καθηγητής μας, κ. Νικηφόρος Κάτσενος με υπέροχα λόγια. Η εν Αθήναις, του χωριού Αδελφότητα και συγγενείς κατέθεσαν στη μνήμη του χρηματικά ποσά. Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί. Ανάλαφρο το χρώμα του Αη Ταξιάρχη που τον σκέπασε. Στη γυναίκα του, Δολιαντίτσα Αλεξάνδρα Οικονόμου, στα παιδιά τους Αμαλία, Γιώργο, Χρυσόστομο και Βάσω στα εγγονάκια τους Χάρη και Άγγελο Κάπη, σ' όλους τους συγγενείς, εγκάρδια συλλυπητήρια. Αιώνια ας είναι η μνήμη του...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ

Συγχαρητήρια

— Στην αγαπημένη μας εγγονούλα και ανηψιά **Δέσποινα Νικολάκη**, που πήρε το πτυχίο της από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, του κλάδου Χρηματο-Οικονομικής, εγκάρδια συγχαρητήρια και θερμές ευχές για καλές μεταπτυχιακές σπουδές, πάντα επιτυχίες και καλή της σταδιοδρομία.

Ο παππούς και η γιαγιά Πέτρος και Αναστασία Ματοίκα και ο θείος Πασχάλης Ματοίκας

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Γεννήσεις

— Στην αγαπημένη μας ανηψιά **Μαρία Κομπάρου** και τον άνδρα της **Προκόπη Μαρματάκη** που έγιναν γονείς ενός χαριτωμένου αγοριού καθώς και στη γιαγιά, την αδελφή μας Σπυριδούλα ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσει.

Οίκου. Χάρη Μπινόβα
Ελευθερίου-Βασιλικής Παππά

— Η Μαρία Κομπάρου και ο Προκόπης Μαρματάκης

έγιναν γονείς ενός χαριτωμένου και υγιέστατου αγοριού. Να τους ζήσει.

Μ.Γ.Κ.

Μάχη Κομπάρου-Παππά
Γεωργία Γεωργιάκη

Αρραβώνες

— Συγχαρητήρια τους φίλους μας χωριανούς, Τάκη και Σταυρούλα Βαραδίνη για τους αρραβώνες της κόρης τους **Καλλιόπης** μετά του **Γκαρμέστη Παναγιώτη**. Ευχόμεθα καλά στέφανα.

Γεωργία Γιώργος-Μ.Κ.

Συγχαρητήρια

— Συγχαρητήρια στην **Λουκία Μπυρμπιλί** που πήρε το πτυχίο της Νηπιαγωγού του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Κόρη της Μαρούλας και του Μάκη, εγγονή του Άρη και της Λουκίας Γκλιτάς. Να την χαίρονται και καλό διορισμό.

Κλεονίκη-Μιχάλης Μάκης

Μνημόσυνο

— Την Κυριακή 27-3-2005 έγινε στην Δοβρά από τους οικείους του Μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του γνωστού ποδοσφαιρι-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

θερμά συγχαρητήρια για το γιο τους Γιώργο που πήρε το πτυχίο της Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Καλή σταδιοδρομία και προσωπική και επαγγελματική επιτυχία! Σπύρος-Κατίνα Οικονομίδη

Συγχαρητήρια

— Ο **Κων/νος Ντιναλέξης** του Αλεξίου έλαβε επάξια το πτυχίο του από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Σχολή Επιστημών Αγωγής-Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών. Του ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία και δύναμη για μεταπτυχιακές σπουδές.

Οι γονείς του, ο αδερφός του Οίκου. Αποστόλου Ντιναλέξη

— Στον αγαπημένο μας ανεψιό και ξάδερφο **Ντιναλέξη Κων/νο** που πήρε επάξια το πτυχίο στο τμήμα Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ευχόμαστε ολόψυχα καλή σταδιοδρομία και κάθε προσωπική και επαγγελματική επιτυχία. Στους δε γονείς του Αλέκο, Μαρία και την γιαγιά του Αθηνά να τον χαίρονται και να τον καμαρώνουν.

Δημήτρης, Ντίνα
Κώστας Αφροδίτη Τόμου

— Στον αγαπημένο μας **Στέφανο Κικόπουλο** που κατέλαβε την πρώτη θέση στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ στην εφορία Κόνιτσας ευχόμαστε συγχαρητήρια και κάθε προσωπική και επαγγελματική επιτυχία. Στους δε γονείς του να τον χαίρονται και να τον καμαρώνουν.

Οικογένεια Δημητρίου Τόμου

— Ο πρόεδρος και τα μέλη του Δ.Σ. της Ενώσεως Αποδήμων Ελαφοτόπου εκφράζουν τα θερμά συγχαρητήρια και τις εγκάρδιες ευχές τους στον συγχωριανό μας **Μιχάλη Ντιναλέξη** και στην εκλεκτή της καρδιάς του Κονιτσιώτισσα κοντοχωριανή μας **Χρυσάνθη Παρασκευά**, επ' ευκαιρία του αρραβώνα τους. Ιδιαίτερώς στους αγαπητούς γονείς Αλκιβιάδη και Ελένη από όλο το Δ.Σ., τον πρόεδρο Προκόπη Γκογιάννο την απέραντη αγάπη μας.

Γεννήσεις

— Ο πρόεδρος και τα μέλη του Δ.Σ. της Ενώσεως Αποδήμων Ελαφοτόπου, εκφράζουν ολόθερμες ευχές στην **Χαρούλα Βλαστόυ** και στον άνδρα της **Τάκη Κουτογιάννη** για τη γέννηση του πανέμορφου γιου τους. Τα συγχαρητήρια μας και την αγάπη μας στους γονείς και τ' αδέρφια της Χαρούλας μας, Ηλία, Παύλο, Ανθούλα και Απόστολο.

Πένθη

— Ο πρόεδρος και τα μέλη του Δ.Σ. της Ενώσεως Αποδήμων Ελαφοτόπου, εκφράζουν τα θερμά τους συλλυπητήρια για το θάνατο του συγχωριανού μας **Βασίλη Ντιναλέξη** και συμπαρίστανται ολόψυχα στη νύφη του Αθηνά, στον αγαπητό Πίδα καθώς και τ' ανήψια του Αλκιβιάδη και Κων/νο Ντιναλέξη.

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ

Θάνατοι

— Στις 11-4-2005 πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα η χωριανή μας

Ευγενία (Τζένη) Καραβέλη του Νικολάου, σε ηλικία 60 ετών.

Η εκλιπούσα διετέλεσε Νομάρχης Δωδεκανήσου για μια τετραετία περίπου και στη συνέχεια Περιφερειάρχης Φθιώτιδας για μια άλλη επίσης τετραετία.

Ο Σύλλογος Καβαλλαρίου και μέσω αυτού όλοι οι χωριανοί της, ευχόνται ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή της και να παρηγορήσει τους οικείους της. Ας είναι ελαφρύ το χρώμα που την έχει αγκαλιάσει και η μνήμη της αιωνία.

ΚΑΛΟΥΤΑ

Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στον εκ Δολιανών **Κώστα Τζιούτζο** του Πάκη, υπαλ. Ο.Τ.Ε. και της καθηγήτριας Μάρθας Πέτρου, που πήρε το πτυχίο του από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Αρχές Μάρτη του 2005, ανέλαβε αγροτικός γιατρός στο Π.Ι. Καλουτάς του Κ.Υ. Δελβινάκης και εξυπηρετεί εκτός από την Καλουτά, άλλα 5 Ζαγοροχώρια, Δίκорφο, Μανασή, Ανθρακίτη, Διπόταμο και Καβαλλάρι.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Θάνατοι

— Ένας ακόμη καλός χωριανός μας, ένας καλός φίλος, ο **Δημήτρης ο Ζήγος** του Σπύρου, έφυγε ξαφνικά από κοντά μας και όλο το χωριό λυπήθηκε, γιατί ήταν πολύ καλός, χρήσιμος και φίλος με όλους.

Ήταν ο Τάκης ο Ζήγος όπως τον λέγαμε στο χωριό. Για πολύ καιρό ήταν πρόεδρος της αδελφότητας και πολλά προσέφερε από τη θέση του και τώρα που έλειπε στην Αθήνα η σκέψη του ήταν στο χωριό. Η αδελφότητα εκφράζοντας και τα αισθήματα όλων των χωριανών μας στέλνει τα θερμά της συλλυπητήρια στην γυναίκα του και στην κόρη του και τους εύχεται να βρουν την παρηγορία μετά από το οδυνηρό χτύπημα που τους βρήκε.

Για το Δ.Σ. της αδελφότητας
Ο πρόεδρος: Γιάννης Βακάμης

— Ο **Δημήτριος Ζήγος** ήταν το έκτο παιδί του Σπυριδώνα Ζήγου και της Αναστασίας Δ. Κάτσενου. Γεννήθηκε στο Κουκούλι στις 4-11-1933 και απεβίωσε στην Αθήνα στις 24-3-2005. Συλλυπητήρια στους συγγενείς.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Νέοι επιστήμονες

— Ο **Γιάννης Αρμένης** του συναδέλφου Γιώργου και της Φιλώς Βαράμη πήρε το πτυχίο του Λογιστού από το Τ.Ε.Ι. Λογιστών Θεσσαλονίκης. Εγκάρδια συγχαρητήρια. Καλή σταδιοδρομία.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Ευχαριστήριο

— Ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Τύμφης, με το αριθμ. 974/4-4-2005 έγγραφο, εκφράζουν τις θερμές ευχαριστίες τους, προς την οικογένεια της κας **Ελισσάβετ Τζαφέρη**, για την κατασκευή της παραδοσιακής βρύσης,

που βρίσκεται στην είσοδο της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου στο Δ.Δ. Λεπτοκαρύας.

Ο Αντιδήμαρχος
Αγαμέμνων Τσιμής

ΠΑΠΙΓΚΟ

Θάνατος

— Στις 24 Μαρτίου ε.ε. απεβίωσε στα Ιωάννινα, η **Βασιλική (Κούλα) Βαζάτη** και η ταφή της έγινε την επομένη στο Πάπικο στο κοιμητήριο του Αγίου Νικολάου. Παντρεμένη με τον Χριστόδουλο Βαζάτη απέκτησε εν ζωή έξι (6) παιδιά και ζούσε μόνη της μόνιμα στο Πάπικο με τη μικρή της σύνταξη του Ι.Κ.Α. και το επίδομα της πολύτεκνης μητέρας. Στα παιδιά της τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Δ.Α.Γ.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στη **Δήμητρα Κουσουρή** του Πολυχρόνη και της Ιουλίας Πλακίδα, που μέσω Α.Σ.Ε.Π., κατέλαβε την 1η θέση, ως Πολιτική Μηχανικός Π.Ε. στο Δήμο Τύμφης. Καλή σταδιοδρομία.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Νέοι επιστήμονες

— Ο **Γιάννης Μητσέλος** του Βασίλη και της Σεβαστής Τζιάσιου, πήρε το πτυχίο από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Έδωσε τον όρκο του Ιπποκράτη, την Πέμπτη 24 Μάρτη του 2005 στο Διεθνές Κέντρο Ελληνικής Παιδείας-Παράδοσης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης «ΣΤΑΥΡΟΣ Σ. ΝΙΑΡΧΟΣ» στα Γιάννενα. Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

— Η **Κατερίνα** και ο **Χρήστος Δουληφής** έγιναν γονείς ενός υγιέστατου χαριτωμένου κοριτσιού το Μάρτη του 2005 στην Αθήνα. Είναι το πρώτο εγγονάκι της Βαρβάρας Γεροκώστα και πρώτη δισεγγόνα της Κατίνας χήρας Βαγγέλη Γεροκώστα. Να τους ζήσει, να μεγαλώσει με υγεία, χαρά ευτυχία και να κάνουν και άλλα...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Νέοι επιστήμονες

— Η **Πωλίνα**, κόρη των επιχειρηματιών Θεμά Πάχου και Τούλας Ζήγου πήρε το πτυχίο από το Τ.Ε.Ι. Καστοριάς Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας.

— Ο **Γιάννης**, γιος των καθηγητών Δημητρίου Τσιάντου και της Βασίλικης Γιαννάκη, πήρε το πτυχίο Πολιτικού Μηχανικού από το Πολυτεχνείο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στα δυο γειτονόπουλα. Συγχαρητήρια εγκάρδια. Καλή σταδιοδρομία.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Συγχαρητήρια

— Συγχαρητήρια στην Γιαννιώτισσα **Ιωάννα Λώλα** που πήρε το πτυχίο της από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ανέλαβε το Π.Ι. Τσεπελόβου του Κ.Υ. Δελβινάκιου από τον Απρίλη του 2005. Εκτός από το Τσεπελόβο θα επισκέπτεται και τα παρακάτω Ζαγοροχώρια του Δήμου μας, Λάιστα, Ηλιοχώρι, Βρυσοχώρι, Ξκαμνέλι, Βραδέτο, Καπέσοβο και Κουκούλι.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Ασπραγγέλων ευχαριστεί θερμά όλους όσους προσέφεραν χρηματικά ποσά στη μνήμη του συγχωριανού μας **Μιχάλη Γιακουμή**.

Συγκεντρώθηκαν 1.000 €, τα οποία, σύμφωνα με την επιθυμία του εκλιπόντος, θα διατεθούν για τους σκοπούς του πανηγυριού.

Η οικογένειά του προσέφερε 300 ευρώ, ενώ χρηματικά ποσά κατέθεσαν οι οικογένειες: **Θωμά Καραγιάννη, Σωτήρη Ζαμπάκο, Χρήστου Ζαμπάκο, Κώστα Τσαπάρη, Γρηγόρη Καψάλη, Δημήτρη Ζούμα, Ιωάννη Παππά, Γαβριήλ Παπαναστασίου, Κωνσταντίνου Καραγιάννη, Σωτήρη Παπαποστόλου, Σπυριδούλας Κομπάρου, Βασίλη Κυριαζή, Ξενοφώντα και Ευφροσύνης Γκοζίνα**, καθώς και οι: **Βασδέκη Ευγενία, Παναγιώτης Καψάλης, Χρόνη Αριστέα, Καμτσίκια Ευρύκλεια, Λαρεντζάκη Αλεξάνδρα, Χρυσοβαλάντου Μπούρμπου, Βασιλική και Χάρης Μπονόβας**.

— Επίσης ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων ευχαριστεί θερμά τους κάτωθι για τις προσφορές τους:

— **Καρτσίκια Ευρύκλεια** 50 ευρώ εις μνήμην του συζύγου της, γονέων και αδελφών.

— **Τσώλη Ελπινίκη** 50 ευρώ εις μνήμην του συζύγου της **Σπύρου Τσώλη** και

— **Ζεκίνα Ιοκάστη** 20 ευρώ εις μνήμην του αδελφού της **Γρηγόρη Καρθούνη**

Ευχαριστήριο

— Η Εκκλησιαστική Επιτροπή της Ενορίας Αγίου Νικολάου Ασπραγγέλων ευχαριστεί θερμά την **οικ. Σοφίας Μπουκουβάλα** για την δωρεά ενός ασημένιου δισκοπότηρου μετά

Προσφορές για τις στολές του μικρού χορευτικού

— Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ζαγορισιών προσέφερε το ποσό των 140 ευρώ.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Στη μνήμη του θείου του **ΤΑΣΙΟΥ ΠΑΠΠΑ** και του αξεχάστου φίλου μου **ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΕΜΑΤΗ** ο **Ιάσων Ξάνθος** προσέφερε στο περιοδικό μας 80 ευρώ.

— Ο **Μιχαήλ Κομπάρης** προσέφερε το ποσό των 20 ευρώ στη μνήμη του **Μιχαήλ Γιακουμή**.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί θερμά.

του δισκάρου και μία εικόνα της Παναγίας στην Εκκλησία μας.

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

— Στη μνήμη της **Λαμπρινής Καραγιώργου** οι συγγενείς της προσέφεραν το ποσό των 335 ευρώ για την συντήρηση του Ι. Ν. Αγίου Νικολάου.

— Ο **Γεώργιος Καραγιώργος** στη μνήμη **Σταύρου** προσέφερε το ποσό των 50 ευρώ για την εκκλησία του Αγίου Νικολάου.

ΒΙΤΣΑ

— Στην μνήμη **Ευγενίας Ζωίδου** προσέφεραν για την εκκλησία Βίτσας η οικογένεια **Ιωάννη Τσουίδη** 50 ευρώ και η **Ιουλία Παπαμιχαήλ** 50 ευρώ.

Η εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Ο Πρόεδρος και τα μέλη του Δ.Σ. της **Ενώσεως Αποδήμου Ελαφοτόπου** ευχαριστεί θερμά της κυρία **Αγλαΐα Λευτεριώτου** για την προσφορά των 600 ευρώ.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

— Στη μνήμη του μεταστάντος **Λεωνίδα Ράπτη** του Γεωργίου και

αντί στεφάνων κατατέθηκαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου χρηματικά ποσά τα οποία θα εξοδευτούν για επισκευές στο εξωκλήσι των Ταξιάρχων: **Ράπτη Άννα** χήρα **Λεωνίδα**, **Ράπτης Μιχάλης** και **Σταυρούλα**, **Παραδείσης Παντελής** και **Μαίρη**, **Ράπτης Γεώργιος** του **Λεωνίδα**, **Οικογένειες: Γρηγορίου Ράπτη, Κλέαρχου Ράπτη, Ηλία Μπούσιου, Βασιλείου Μπούσιου, Σπύρου Τρίγκου, Στέφανου Τρίγκου, Θωμά Τρίγκου, Ιωάννη Σαραϊντάρη, Χάρη Μπέχλη, Πλάτωνα Ράπτη, Χρήστου Ράπτη, Θωμά Ράπτη, Γιάννη Καλογερά, Έρης Βαρζώκα, Γεωργακοπούλου Γεωργία**, οι συγγενείς της πολυκατοικίας.

— Η οικογένεια **Έρης Β. Βαρζώκα** κατέθεσε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου χρηματικό ποσό εις μνήμην **Θεοδώρου Φιλίδη** και εις μνήμην **Δημητρίου Βασδέκη**.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

— Η κ. **Βασιλεία Καλογήρου-Τζαφλίδου**, στη μνήμη του παιδιού της και των γονέων της, προσέφερε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων 50 ευρώ.

ΤΟ ΝΕΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ «ΟΙ ΡΙΖΑΡΗΔΕΣ»

Το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου Ζαγορισιών που εξελέγη από τις αρχαιρεσίες που έγιναν στις 10 Απριλίου 2005, συγκροτήθηκε σε σώμα και αποτελείται από τους εξής:

Γιάννης Ζώης, Πρόεδρος, από Αρίστη
Γιάννης Κιοσές, Αντιπρόεδρος, από Κουκούλι
Γιάννης Τσουμάνης, Γεν. Γραμματέας, από Τσεπέλοβο
Θανάσης Καφέτσος, Ταμίας, από Ηλιοχώρι
Γιώργος Κώστας, Έφορος, από Δίλοφο

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 50

Στουκίδης Δημήτριος
Τσιαλαμάνης Μιχαήλ
Νουτσόπουλος Γιώργος

ΕΥΡΩ 40

Αργυρόπουλος Κων/νος

ΕΥΡΩ 30

Τζουριάδη Ελένη
Καρανίκας Φωκίων
Μπακογιάννη Ελένη
Ράπτη Ρωξάνη

ΕΥΡΩ 25

Κουνάβου Δήμητρα

ΕΥΡΩ 20

Αλεξίου Άγγελος
Φάφας Κίμωνας
Σαρηγιάννη Ερμιόνη
Τριανταφύλλου Βασιλική
Παπαρούση Χριστίνα
Παλιάτσος Αθανάσιος
Παλιάτσος Έφη
Τζούφης Δημήτριος

ΕΥΡΩ 15

Κάππη-Αδάμη Αμαλία
Γιαννάκη-Κανδρέλη Κλεονίκη
Παπανικολάου Νικόλαος
Ράπτη Χ. Μαρία
Παπαλεξίου Δάντης

ΕΥΡΩ 10

Χαντζαροπούλου-Βασδέκη Μιράντα
Σουσιόπουλος Ιωάννης
Σουσιόπουλος Νικόλαος
Σουσιόπουλου-Αδρίμη Έφη
Αγαθόπουλος Δημήτρης
Κοκορδάτος Παύλος
Μπαϊρακτάρης Αλέξανδρος
Χατζόπουλος Δημήτριος
Κέντρος Νικόλαος
Παπανικολάου Παναγιώτης
Βαταβάλης Απόστολος
Κουλούρας Ιωάννης
Λάππα Λίτσα
Καραλής Γιώργος
Τακαλιός Ανδρέας
Στεργίου Γιώργος
Γιώτη Αρσινόη
Βασδέκης Νεοπτόλεμος

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ταμίας
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Μέλος
Αριαντίνη μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

Συνδρομές, εισφορές
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόδου Βύρωνος 21
Τηλ. 265 10 26266
Ιωάννινα 45444

Ετήσια ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 10 ΕΥΡΩ
Εξωτερικής 30 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΛΗΣ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 265 10 20544 - 265 10 27845
Ιωάννινα 454 44